Suomen Filatelistiseuran äänenkannattaja / 97. vuosikerta / 7 €

SUOMEN Postimerkkilehti

5 /2016

Suomessa käytetyt venäläiset postimerkit

Saarisen mallin harvinaiset ehdotteet löytyivät keräilijän jäämistöstä!

Maailman harvinaisin lentopostimerkki

Hondurasin Musta

Suomen suuriruhtinaskunnan ja Venäjän yhteneväiset ulkomaan postin

Sensurointileimat 1914-15

Suomen Filatelistiseura ry

HALLITUS

Juvonen Tuomas 050 50 93 562
Laajaniityntie 10 G 96, 01620 Vantaa
jutufi@gmail.com

Hassel Harri 0400 605 075
harri.hassel@capirec.com

Hurmerinta Pertti 050 589 8010
postia.pepelle@gmail.com

Kiiskinen Kari 040 868 1694
kari.kiiskinen@onninen.com

Mäkelä Eero 0400 602 887
sakarieero@gmail.com

Mikkola Anssi 050 59 31 623
anssi.mikkola@kolumbus.fi

Silvonen Rauli 0400 276 121
rauli.silvonen@hotmail.com

TOIMIHENKILÖT

Sihteeri
Kiiskinen Kari 040 868 1694
kari.kiiskinen@onninen.com

Rahastonhoitaja
Somersalo, Tapani 050-564 3933
tapani.somersalo@kolumbus.fi
Lauttasaarentie 39 A 18, 00200 Helsinki

Kerhomestari
Hurmerinta, Pertti 050-589 8010
postia.pepelle@gmail.com

Meklari
Jansson, Petri 0400-552 671
petri.jansson@kolumbus.fi
Kuusamantie 21, 01390 Vantaa

VBO-asiamies
Sarén, Matti 040-556 3258
Neitsytsaarentie 7 B 148, 00960 Helsinki

Vaihtopäivien yhteyshenkilö
Hurmerinta, Pertti 050-589 8010
postia.pepelle@gmail.com

Sisällysluettelo 5/2016

Pääkirjoitus, *Seppo Evinsalo* s. 3

Kaj Hellman in memoriam, *Seppo Evinsalo* s. 4

Nykypäivän ”kolerakirje”, *Seppo Evinsalo* s. 4

Kalevan mysteeri , *Seppo Evinsalo* s. 6

Autopostitoimistot, *Seppo Hänninen* s. 8

Lukijoilta, *Kenttäpostipaketin tarkastuslipuke, Tuomas Juvonen* s. 9

Suomessa käytetyt venäläiset postimerkit, *Seppo Evinsalo* s. 10

Suomen arvomerkkien markkinahinnasto, *Seppo Evinsalo* s. 13

Saarisen mallin ehdotteet, *Seppo Evinsalo* s. 14

Kotkamallin 5 p ilman pohjapainantaa, *Seppo Evinsalo* s. 14

Lukijoilta, *US Civil Censorship Munich -leima, Ulf Fomin* s. 15

Lukijoilta, *Omakuvamerkkien esiaste, Seppo Evinsalo* s. 15

Sensurointileimat 1914-15, *Reijo Tanner* s. 16

Hondurasin musta, *Olli Saarinen* s. 22

Tuohikirje kenttäpostissa , *Paavo Naukkarinen* s. 24

Mallin-75 20 pennin päikköpari leikkeellä, hammaste 12 1/2.

Suomen merkkien väärenteitä, osa 2, *Hannu Elo* s. 25

Postihistoriaa, *Seppo Laaksonen* s. 26

Ajankohtainen katsaus, *Seppo Laaksonen* s. 28

Lukijoilta, *Kenttäpostin lipuke*, **Kirjallisuutta,** *Seppo Laaksonen* s. 30

Kaiken maailman postilaatikoita, *Kaarlo Hirvikoski* s. 31

Kuvioleima 223, *Reinhard Weber* s. 32

Online 32, *Tapani Somersalo* s. 33

Rivi-ilmoitukset s. 34

Filateelinen kalenteri, Finlandia 2017 kokoelmat s. 35

Kirja lentopostista

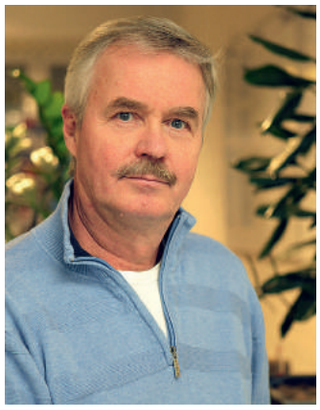

Lokakuun lopulla ilmestyy kaikkien lentopostin harrastajien iloksi uusi Suomen lentopostin historiasta kertova teos. Kirjan koonneet **Jorma Keturi** ja **Timo Pokela** ovat arvostettuja ja tunnettuja alan harrastajia. He ovat koonneet tiedot ja aineiston useista eri lähteistä lukuisien harrastajien avustamana.

Suomessa ensimmäiset postikuljetukset tehtiin lentoteitse vuosina 1918-19, jolloin postia kuljetettiin sotilaskoneilla eri sotilasyksiköiden välillä. Viron ja Suomen välillä postia kuljetettiin lentoteitse kovana jäätalvena vuonna 1920. Postinkuljetuksen mullistanut kaupallinen lentotoiminta käynnistyi Suomen ja Viron sekä Suomen ja Ruotsin välillä kesällä 1924.

Merkittäviä tapahtumia lentopostitoiminnassa olivat vuosina 1926 ja 1929 toteutetut jääpostilennot. Suomen, Ruotsin ja Viron lentoyhtiöiden lentokoneet kuljettivat sekä lisämaksullista että lisämaksutonta postia, koska muuten posti olisi jäänyt kuljettamatta pahimpina talvi- ja kelirikkoaikoina.

Suomen siviililentotoiminnassa alettiin siirtyä 1930-luvun puolessa välissä vedestä maalle. Maahan rakennettiin useita lentokenttiä, joista tärkeimmäksi muodostui Malmin kenttä. Tässä vaiheessa yöpostilennoista tuli käytäntö, joka jatkui aina sotaan asti.

Toinen maailmansota muutti kaiken. Maiden ilmatiloja suljettiin, jolloin postinkulku vaikeutui ja jopa keskeytyi. Pahimmillaan vuonna 1940 Suomen ulkomaanyhteydet jouduttiin hoitamaan Petsamon kautta laivakuljetuksina. Nyt aiheesta on koottu tieto- ja käsikirja filatelisteille ja ilmailun harrastajille. Sidotun, kovakantisen ja lähes 250-sivuisen nelivärisen teoksen hinta on 38 euroa. Kirjaa voi tiedustella tekijöiltä (*jorma.keturi@dlc.fi* ja *timo_pokela@hotmail.com*) tai kustantajalta *www.kustantajalaaksonen.fi* ■

Seppo Evinsalo

P.S. FINLANDIA 2017 -näyttelyn talkooryhmään tarvitaan noin 150–200 henkilöä. Suurin ponnistus on näyttelyn kehysten ja kokoelmien pystytys ja purku. Vapaaehtoisille on tarvetta jokaisena viitenä näyttelypäivänä.

Monet näistä tehtävistä eivät ole raskaita ja soveltuvat varmasti kaikille. Kaikkiin tehtäviin järjestetään tehtäväkohtainen opastus etukäteen tai näyttelypaikalla.

Pidemmän matkan päästä talkoisiin tuleville tarjotaan hyvätasoinen hostel-majoitus näyttelypaikan, Tampere-talon, läheisyydestä. Talkooryhmälle tarjotaan päivittäiset ruokailut ja kahvitukset. Lisäksi talkooväki kutsutaan Olvin sponsoroimaan talkoolaisten illanviettoon avajaispäivän iltana keskiviikkona 24.5.

Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Jarkko Leppäseen: *jarkko.leppanen@nettilinja.fi* puh. 044 4252 056 tai Mika Nokelaiseen: *mnokelai@gmail.com* puh. 040 566 5194

EUROPEAN STAMP EXHIBITION
FINLANDIA 2017
TAMPERE 24.–28.5.

Suomen Postimerkkilehti

Suomen Filatelistiseura ry:n äänenkannattaja

ISSN 0355-7731

97. vuosikerta

Päätoimittaja - Redaktör - Editor
Seppo Evinsalo
0500 508 979
seppo.evinsalo@gmail.com

Postiosoite - Mail address
SP-lehti c/o Evinsalo
Lallukankuja 3 B 41
00920 Helsinki

Toimituskunta
Tuomas Juvonen, Kimmo Kanerva, Seppo Laaksonen, Kaj Salo, Seppo Salonen

Tilaushinnat - Prenumeration - Subscription
Suomi ja Pohjoismaat - Finland and Norden 48 €
Eurooppa (lento) - Europa (by air mail) 58 €
Muut maat (lento) - Other countries (by air mail) 70 €

Aineiston jättöpäivä vähintään 2 - 3 viikkoa ennen ilmestymistä. Muussa tapauksessa (esim. ilmoitusten osalta) on järjestelyistä erikseen sovittava.

Ilmoitushinnat
1/1 sivu 240 € , 1/2 sivua 150 €, 1/4 sivua 110 €

Tilaukset, ilmoitusmaksut, osoitteen muutokset
Tapani Somersalo, 050 564 3933
tapani.somersalo@kolumbus.fi
Suomen Filatelistiseuran Kustannus Oy
Nordea 102 030-134 575
suomenpostimerkkilehti@hotmail.com

Kustantaja - Publisher
Suomen Filatelistiseuran Kustannus Oy
Tapani Somersalo, 050 564 3933
tapani.somersalo@kolumbus.fi

Tilaajien osoitteita voidaan käyttää suoramarkkinointiin. Halutessasi voit kieltää osoitteesi käytön ilmoittamalla siitä lehden toimitukseen.

Painopaikka - Tryckeri
K-Print
Tallin, Eesti

Kaj Hellman on poissa

KUVA: SUOMEN FILATELIAPALVELU OY

Yksi Suomen filatelian näkyvimmistä hahmoista on poissa. Vuonna 1948 syntynyt **Kaj Hellman** kuoli pitkäaikaisen sairauden murtamana elokuun alussa.

Omat varhaisimmat muistoni Kajsta ovat vuodelta 1967, jolloin itse istuin *Fenno-Scandian* nuorisopöydässä muiden teini-ikäisten kanssa. Meitä muutaman vuoden vanhempi Kaj liikkui jo silloin luontevasti kokeneiden filatelistien pöydissä luoden myöhemmille vuosille tärkeitä kontakteja. Meille teineille häneltä riitti kuitenkin aina neuvoja ja opastusta kokoelmien rakentelussa.

Teknillisessä korkeakoulussa opiskellessaan hän asui Otaniemen teekkarikylässä. Kävin siellä usein saamassa neuvoja häneltä ostamani mallin 1889-kokoelman kehittelyssä. Kaupanteko olikin hänelle luontevaa ja huutokauppoja hän alkoi järjestää jo vuonna 1976. Nopeasti *Hellman-huutokaupoista* muodostui maamme merkittävin filateelinen myyntitapahtuma, myös kansainvälisesti. Kansainvälisiä kontakteja filatelisteihin hän loi jo varhain ja vuonna järjestetyssä kansainvälisessä suurnäyttelyssä *Finlandia 88:ssa* hän toimi näyttelyn toimitusjohtajana.

Kaj Hellman oli myös filatelian tutkija ja tuottelias kirjoittaja. *Suomen Postimerkkilehden* päätoimittajana hän toimi vuosina 1975-77. Rautatiefilateliasta hän julkaisi oppaan ja viimeisten vuosien aikana hän toimitti yhdessä *Jeffrey Stonen* kanssa kirjaa suurkerääjä *Agathon Fabergésta* (SP 2-2016). Tämä englanninkielinen teos julkaistaan ennen *Finlandia 2017* -näyttelyä. Se on oleva hänen perintönsä filatelisteille kautta maailman.

Kahdesti vuodessa pidetyistä Hellman -huutokaupoista muodostui kotimaisen ja kansainvälisen keräilijäjoukon vuoden kohokohtia. Kajn itsensä usealla kielellä sujuvasti meklaroimat huutokaupat toivat tuulahduksen kansainvälisestä kaupasta myös tavallisille rivikeräilijöille.

Sairauden edetessä ja huutokauppojen kasvaessa Kaj Hellman myi nimeään kantavan huutokaupan *Suomen Filateliapalvelu Oy*:lle kuusi vuotta sitten. Kaupan jälkeenkin hän toimi edelleen asiantuntijatehtävissä huutokauppoja rakennettaessa. Myös pitkäaikaiset asiakassuhteensa hän hoiti loppuun asti. Moni meistä tapasi Kajn vielä menneenä kesänä materiaalia huutokauppaan toimittaessaan. ■

Seppo Evinsalo

Suomen Filatelistiseura ry

Ohjelma syksyllä 2016

Kokoukset ja huutokaupat alkavat maanantaisin klo 18.00.
Vaihtopäivät sunnuntaisin klo 10.00.
Osoite: Lönnrotinkatu 32 B, 00180 Helsinki

ma	3.10.	Huutokauppa
ma	10.10.	Kuukausikokous 1690 + Huutokauppa
ma	17.10.	Huutokauppa
ma	24.10.	Esitelmä + Huutokauppa
ma	31.10.	Huutokauppa
ma	7.11.	Huutokauppa
ma	14.11.	Vuosikokous 1691 + Huutokauppa
ma	21.11.	Huutokauppa
ma	28.11.	Esitelmä + Huutokauppa
ma	5.12.	Huutokauppa
ma	12.12.	Kuukausikokous 1692 + Huutokauppa
ma	19.12.	Pikkujoulut + Huutokauppa

Kerhohuutokaupan ostot voit maksaa myös suoraan pankkiin.
Maksun saaja: SF:n Kustannus Oy
Tilinumero: FI 23 1347 3000 4063 67
Viitenumero: 1818

Suomen Filatelistiseuran Lönkan kokoustilaa osoitteessa Lönnrotinkatu 32 B tarjotaan vuokralle kilpailukykyisin ehdoin. 180 m²:n huoneistomme on katutasossa, sijaitsee keskellä Helsinkiä, ja on kätevästi kulkuyhteyksien varrella. Parkkimahdollisuudet lähellä ovat hyvät. Tila soveltuu erinomaisesti kokouksien, tuote-esittelyjen, seminaarien ja juhlien pitopaikaksi. Pieni keittiö ja audiovisuaaliset välineet ovat käytettävissä ja kalustusratkaisut helposti muunneltavissa.

Pyydä edullinen tarjous:
Tapani Somersalo, puh. 050 564 3933
sähköposti: tapani.somersalo@kolumbus.fi
Suomen Filatelistiseuran Kustannus Oy

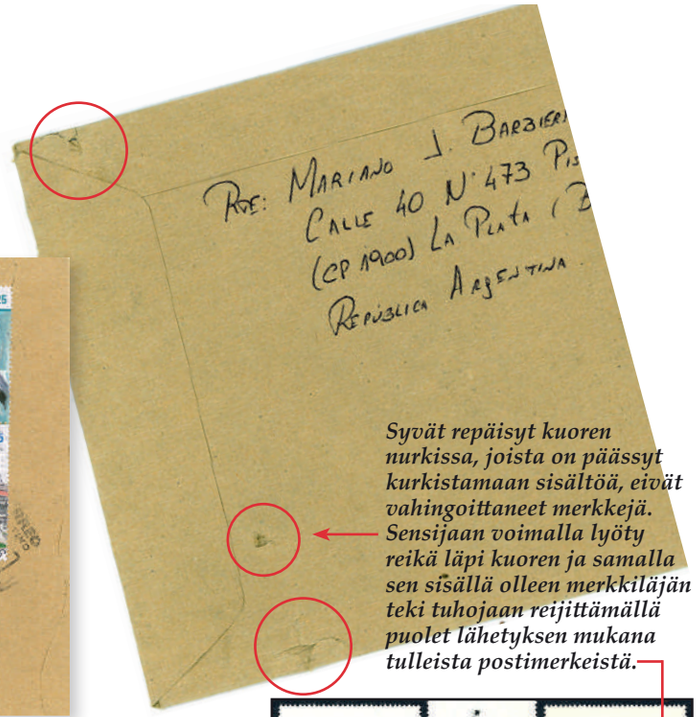

Syvät repäisyt kuoren nurkissa, joista on päässyt kurkistamaan sisältöä, eivät vahingoittaneet merkkejä. Sensijaan voimalla lyöty reikä läpi kuoren ja samalla sen sisällä olleen merkkiläjän teki tuhojaan reijittämällä puolet lähetyksen mukana tulleista postimerkeistä.

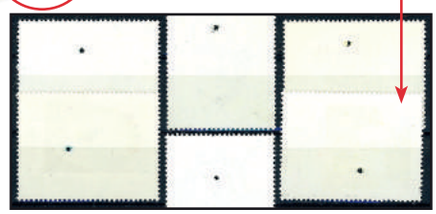

Nykypäivän ”kolerakirje”?

Teksti ja kohteet Seppo Evinsalo

Maailmanlaajuinen koleraepidemia alkoi Intiassa vuonna 1846 ja kesti noin 15 vuotta.

Venäjällä siihen kuoli vuosina 1847–49 noin miljoona ihmistä. Epidemia siirtyi Venäjän kautta myös Suomeen, jossa tautiin kuoli noin 900 asukasta vuonna 1848. Tämän pandemian aikana kolera tuli Suomeen uudelleen vuosina 1853–1854, jolloin siihen menehtyi runsaat 3 000 asukasta.

Epidemian aikana kirjeiden läpi pistettiin useita reikiä. Niiden kautta johdettiin savua, jonka uskottiin vaikuttavan kirjeiden sisällä ehkä oleviin taudinaiheuttajiin tuhoavasti.

Tänä päivänä Etelä-Amerikassa leviää hyttysten levittämänä *zikaviirus*, jonka vuoksi esimerkiksi Rion olympialaisista jäi suuri joukko urheilijoita pois.

Onko maanosasta tulevaa postia alettu desinfioida kuten 1800-luvulla koleran aiheuttaman panepidemian aikana? Tällaisia ajatuksia tuli kirjoittajalle mieleen saatuaan vaihtoystävältä Argentiinasta kirjeen, joka oli kulmista revitty auki ja lisäksi reijitetty läpi.

Todennäköisempi syy lienee kuitenkin epärehellisen postinkantajan jossain kirjeen kulkumatkalla tekemä utelu kirjeen sisällöstä. Kirjeessä kulki pergamiinipussissa postituoreita (50 kpl) argentiinalaisia merkkejä vaihdossa minulle. Pullottava ja rapiseva kuori on mahdollisesti saanut uteliaan kuvittelemaan lähetyksen sisältävän joko rahaa tai huumeita. Repäisy reunoista ja kurkistus kuoreen on kertonut sisällön olevan postimerkkejä pergamiinipussissa. Onko pettynyt tutkija lyönyt kiivastuksissaan vielä reijän kirjeen läpi vai onko hän epäillyt merkkien alla olevan esim. kokaiinia, eteläisessä amerikassa kun ollaan?

Voihan olla että tulli jossain matkan varrella on lyönyt reiän kuorelle katsoakseen valuuko sieltä mitään epäilyttävää.

Oli selitys mikä tahansa, lopputuloksena oli 25 reijitettyä postimerkkiä, joiden keräilyarvoa eivät edes mahdolliset spekulaatiot nosta rikkinäistä merkkiä korkeammalle. ■

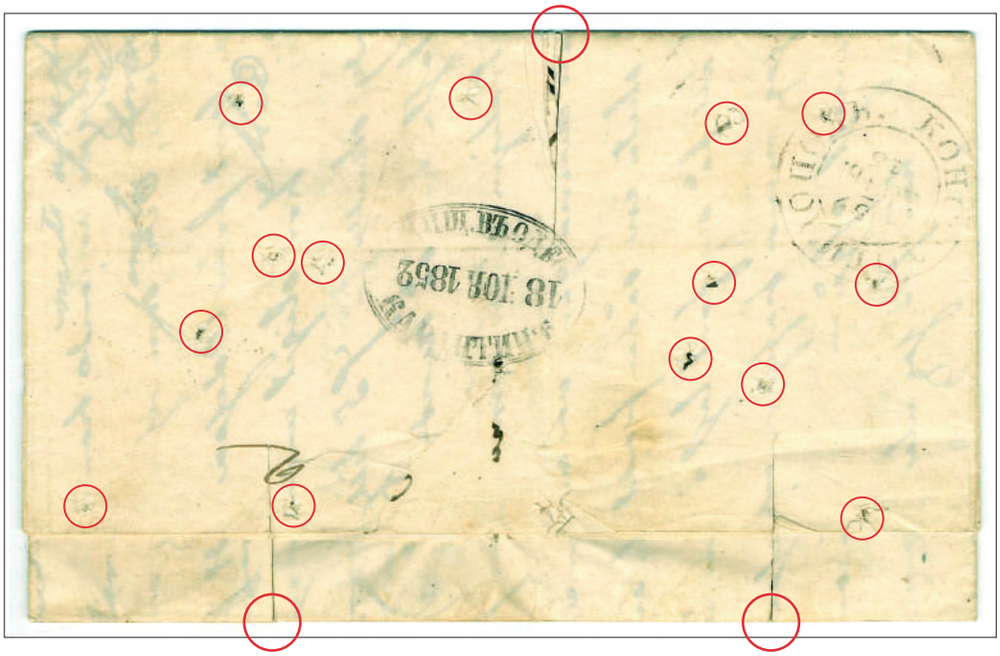

Kirje Konstantinopolista (nyk. Istanbul) Turkuun 15.11.1852.
Musta ovaali karanteenileima (Karantin 18.11.1852). Kirjeeseen tehty kahdelle sivulle syvät viillot ja lyöty 14 reikää desinfiointia varten.

Lento-onnettomuuspostia **osa 5**

Kalevan mysteeri

Aero Oy:n matkustajakone Kalevan alasampuminen Suomenlahdella välirauhan aikana 14. kesäkuuta 1940 on mysteeri, jonka syistä on esitetty useita eri teorioita. Tosiasia on, että neuvostoliittolaiset nopeat DB-tyyppiset pommikoneet ampuivat koneen tuleen Viron Kerin majakkasaaren yllä tuona kohtalokkaana päivänä.

Teksti Seppo Evinsalo

Aero Oy:n matkustajakone Kaleva (OH-ALL) oli kolmimoottorinen *Junkers Ju-52-3/mge* tyyppinen kone, jonka ohjaamossa oli kahden hengen miehistö. Ohjaajana toimi lentokapteeni **Bo von Willebrand** ja radistina **Tauno Launis**. He olivat lentäneet Kalevan samana päivänä normaalilla päivittäisellä vuorolennolla Tukholmasta Turun ja Helsingin kautta Tallinnaan. Iltapäivällä Kalevan oli tarkoitus palata samaa reittiä takaisin Tukholmaan.

Matkustajina koneessa olivat virolaissuomalaissyntyinen **Gunvor Maria Luts**, ruotsalainen **Max Hettinger**, saksalainen liikemies **Friedrich Offermann**, saksalainen liikemies **Rudolf Cöllen**, ranskalaiset kuriirit **Paul Longuet** ja **Frederic Marty** sekä yhdysvaltalainen kuriiri, Yhdysvaltain Helsingin-suurlähetystössä työskennellyt **Henry William Antheil**.

Kolmella lennolla olleella kuriirilla oli mukanaan yhteensä 227 kiloa diplomaattipostia.

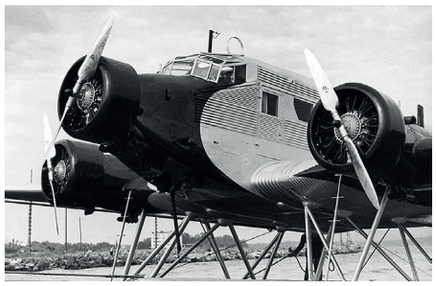

Yhtenä syynä koneen alasampumiseen on pidetty Neuvostoliiton halua saada haltuunsa koneessa ollutta ranskalaisia diplomaattipostia. Toisena teoriana on pidetty venäläisten lentäjien yli-innokasta toimintaa juuri ennen Viron miehitystä, joka virallisesti alkoi 17.6.

Posti pelastettiin sukellusveneeseen

Kalevan lähdettyä Tallinnasta kohti Helsinkiä kaksi neuvostoliittolaista DB-3T-pommikonetta odotti sitä Suomenlahden yllä kahden kilometrin korkeudessa. Toinen niistä ampui varoituslaukauksia, mutta Kaleva jatkoi matkaansa. Lähellä *Kerin majakkasaarta* toisen pommikoneen konekivääriampuja avasi tulen noin 50 metrin etäisyydeltä. Kaleva sai osumia vasempaan moottoriinsa, joka syttyi palamaan. Se kääntyi vasemmalle kyljelleen ja syöksyi mereen Kerin majakkasaaren pohjoispuolelle, noin 30 kilometrin päähän Tallinnasta. Kalevan putoamispaikalla veden syvyys on noin 100 metriä.

Kaikki yhdeksän Kalevassa ollutta ihmistä saivat surmansa. Heidän ruumiitaan ei ole löydetty.

Lähellä putoamispaikkaa oli kolme virolaista kalastusvenettä. Kalastajat ryhtyivät ottamaan talteen pinnalle noussutta tavaraa: lentokoneen kappaleita, matkustajien tavaroita ja postisäkkejä, niiden mukana sata kiloa diplomaattipostia. Puolen tunnin kuluttua paikalle tuli neuvostoliittolainen *Shtsha (Štš) -301* luokan sukellusvene joka pakotti kalastajat luovuttamaan löytönsä venä-

Tapaus Kaleva -nimellä löydät YouTubesta "Virtuaalilentäjien" tekemän hienon videon Kalevan alasampumisesta. Videolle on Matti Kujansuu mallintanut koneet aivan luonnollisen näköisinä. Oheiset kuvat ovat videosta.

Neuvostoliiton DB-3T -pommikoneet odottivat Kalevaa kahden kilometrin korkeudessa Suomenlahden yllä lähellä Kerin majakkasaarta, jonka edustalle Kaleva konekivääriosuman saatuaan syöksyi.

Malmin lentoasemalta lähtenyt vääpeli Ilmari Juutilainen ehti Brewster-hävittäjällään vielä näkemään paikalta poistuvan neuvostoliiton sukellusveneen.

läisille. Vajaassa kahdessakymmenessä minuutissa kaikki Kalevasta saatu omaisuus oli siirretty sukellusveneeseen. Sukellusveneen päällikkö, kapteeniluutnantti **G. A. Goldberg** sähkötti esikuntaan Kronstadtiin ja ilmoitti, että Neuvostoliiton pommikoneet olivat pudottaneet matkustajakoneen ja että hän oli korjannut pinnalle nousseen tavaran veneeseensä. Raportin mukaan saatu omaisuus käsitti 100 kg diplomaattista postia, kaksi kultaista mitalia sekä yhdeksän maan valuuttaa. Muusta postista ei raportissa ollut mainintaa.

Suomen päämajan radiotiedustelu sieppasi Goldbergin lähettämän viestin. Koska Neuvostoliiton laivaston käyttämä salakirjoituskoodi eli niin sanottu *meriviitonen* pystyttiin Suomessa purkamaan, Kalevan todellinen putoamissyy selvisi nopeasti Suomen valtiojohdolle. Tämä tieto ei kuitenkaan päässyt leviämään suppeaa sisäpiiriä laajemmalle. ■

Lähteet: Wikipedia, Sotilasaikakauslehti 11/92, Virtuaalilentäjät, Heikki Moisio

Harri Ala-Honkolan kokoelmassa on ainut toistaiseksi tunnettu lähetys Kalevan postista.

Kirje Tallinnasta 13.6.1940 Suomeen.

Pelastunut posti lähetettiin Saksan ja Ruotsin kautta Suomeen. Saapuneeseen postiin lyötiin ainoastaan seliteleima. Postimerkit irtautuneet Frimärkena lössnat.

Missä ovat muut lähetykset?

Helsingin postikonttorin tulevan ulkomaanpostin osastolla 27.6.1940 tehdyn pöytäkirjan mukaan: "Tallinnasta 20 päivänä kesäkuuta 1940 klo 21 lähetetty pussi (karttapäätös) n:o 181 saapui postivaunussa n:o 32, Turku-Helsinki, Turun kautta Helsinkiin 26.6.1940 klo 18. Postipussi sisälsi mm. Rigasta 13.6.1940 klo 21 lähetetyn, lentoteitse tarkoitetun postin. Tämä posti ei ollut alkuperäisessä pussissa, vaan oli suljettu paperikääreeseen ja sisälsi postikartalle merkittyjen kirjattujen lähetysten lisäksi kastuneen ja rikkinäisen sinisen postipussin sekä osoitelapun, johon selvitykseksi oli liitetty merkintä: *De l´avion peri sur la ligne Tallinn-Finlande* sekä noin 6-7 kimppua tavallisia kirjeitä, niinikään merkinnöin kirjeiden vahingoittumisesta."

Raportissa todetaan edelleen postimerkkien irronneen kastumisen seurauksena. Lisänä raportissa oli kaikkien 245 Latviasta ja Virosta lähetettyjen kirjeiden vastaanottajat Suomessa. ■

Autopostitoimisto 1 vuodelta 1960. Kuva: Postimuseo.

Autopostitoimistojen 1-4 leimat postilähetyksillä.

Autopostitoimistot

Lehden edellisessä numerossa (4-2016) Kari Hartonen tiedusteli autopostitoimiston leimasta. Tarkkasilmäinen lukijamme Seppo Hänninen valaisi asiaa leimasta ja autopostitoimistoista yleisemminkin

Teksti Seppo Hänninen

Lukija kirjoitti kysymyksessään, että merkissä on Autoposti 10:n leima ja kysymykset liittyivät myös siihen. Sellaista Autopostitoimistoa ei ole ollut. Mielestäni merkissä on Autopostitoimisto 3:n leima. Numeroksi 10 on tulkittu Autopostitoimisto -sanan TO kirjaimet. Oikealla alhaalla näkyy numero 3.

Autopostitoimistoja oli viisi. Ne toimivat PA 1 valtuuksin. Niillä oli pysähdyspaikkoja sekä runsaasti ns. heittolaatikoita. Henkilökuntana autonkuljettaja ja kirjuri.

Autopostitoimisto 1. Toiminta alkoi 1.2.1960. Liikennöi kuusi kertaa viikossa kiertolinjalla *Turku-Karjala (Mynämäki)-Laajoki-Turku*. Toimialuetta laajennettiin 1.6.1960. Ulottui sen jälkeen *Hinnerjoelle* asti. Reitin pituus n. 182 km jossain vaiheessa. Aluksi nähtävästi n. 134 km.

Autopostitoimisto 2. Toiminta alkoi 1.6.1960. Liikennöi viisi kertaa viikossa Lapin läänissä. Kiertolinjan reitti *Kemi-Tervola-Varejoki-Sihtuuna-Sivakkajoki-Kätkävaara-Loue-Koivu-Vähäjoki-Runkaus-Palokivalo-Sompujärvi-Kemi*. Reitin pituus n. 244 km.

Autopostitoimisto 3. (kysymyksen leima) Toiminta alkoi 1.4.1961 kokeilumielessä. Liikennöi kuusi kertaa viikossa *Nousiaisten* kunnan alueella. Kiertolinjan reitti *Nousiainen- Nutturla-Tortti-Koljala-Vapperi-Saksala-Nousiainen*. Reitin pituus 142-144 km.

Autopostitoimisto 70 oli viimeinen toimistoista. Se perustettiin vuonna 1972. Kaikki viisi poistettiin liikkuvien postitoimipaikkojen lukumäärästä 1.9.1980. Toiminta loppui koko maassa vuoden 1983 aikana

Autopostitoimisto 4. Toiminta alkoi 1.7.1961 kokeilumielessä. Liikennöi kuusi kertaa viikossa *Alatornion* ja *Karungin* kunnan alueilla. Kiertolinjan reitti *Tornio-Liakka-Arpela-Korpijärvi-Könölä-Aapajärvi-Karunki-Palovaara-Sattajärvi-Lautamaa-Tornio*. Reitin pituus n. 155 km.

Autopostitoimisto 70. Toiminta alkoi 1.4.1972. Liikennöi kuusi kertaa viikossa *Heinäveden-Varkauden* alueella. Kiertolinjan reitti *Varkaus-Niinimäki-Viitalahti-Kuittua-Koivumäki as.-Malkkila-Hevonlahti (Naurislahti)-Pyyli-Mäkelä-Heinävesi-Varkaus*. Reitin yläosissa kulkulinja hiukan epävarma. Mentiinkö Varkaudesta suoraan Kuittualle-Koivumäen asemalle vai Niinimäen ja/tai Viitalahden kautta ja päinvastoin Heinävedeltä suoraan Varkauteen vai Viitalahden ja/tai Niinimäen kautta. Reitin pituus n. 213 km.

Kaikki viisi poistettin liikkuvien postitoimipaikkojen lukumäärästä 1.9.1980. Toiminta loppui koko maassa vuoden 1983 aikana. Joten artikkelin merkin leima täsmää tämän tiedon kanssa.

Postipalveluautot tulivat käyttöön 1972. Linjalla postinjakaja hoiti jakelun lisäksi useita kiinteän toimipaikan tehtäviä. Linjoja oli 1980-luvun puolella jo yli 100 kpl.

Laivapostitoimisto 1.

Laivapostitoimistoja oli kaksi. Toiminta alkoi loppuvuodesta 1962 Turun saaristossa. Niillä oli PA 1 valtuudet. Alukset olivat *Kristiina* ja *Pietari Brahe*. Postipalvelut loppuivat niissä vuoden 1977 lopussa. Postin jakelu kuitenkin jatkui niillä. Myöhemmin 1980-luvulla tuli käyttöön postipalveluveneitä.

Postipalveluautojen ja -veneiden linjoista ja leimoista löytyy lisää tietoa **Timo** ja **Tapani Fagerin** kirjasta *Postipalveluauto- ja postipalveluveneluettelo*. Julkaistu 1986. ■

LUKIJOILTA

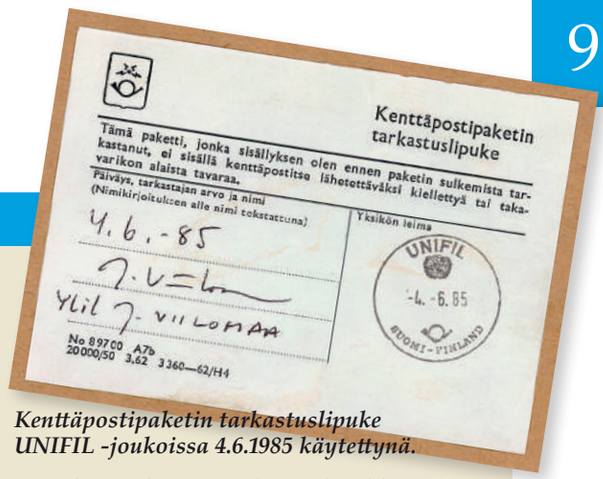

Kenttäpostipaketin tarkastuslipuke UNIFIL -joukoissa 4.6.1985 käytettynä.

Lehden edellisessä numerossa (4-2016) **Antti Niemi** kertoi työskentelystään postimestarina kriisialueilla *Suezilta* 1973 *Libanoniin* 1983. Hän kyseli olisiko keräilijöille jäänyt ehjiä pakettien tarkastuslipukkeita, joita liimattiin toimialueilta Suomeen tuleviin postipaketteihin ja jotka yleensä repesivät paketin kääreitä avatessa.

Kerhomme puheenjohtaja **Tuomas Juvonen** toi toimitukselle nähtäväksi muutamia ehjinä säilyneitä, sekä erään paketin koko pakkauspaperin. Kääreellä on mittaa pienen pöytäliinan verran. Tämänkin postihistoriallisen ”aarteen” Tuomas on löytänyt Lönkalta ostamastaan rojulaatikosta, jonka pohjalle kääre oli taiteltu nelinkerroin pohjaa tukemaan. Mielenkiintoista lähihistoriaa voi löytyä uskomattomista paikoista. ■

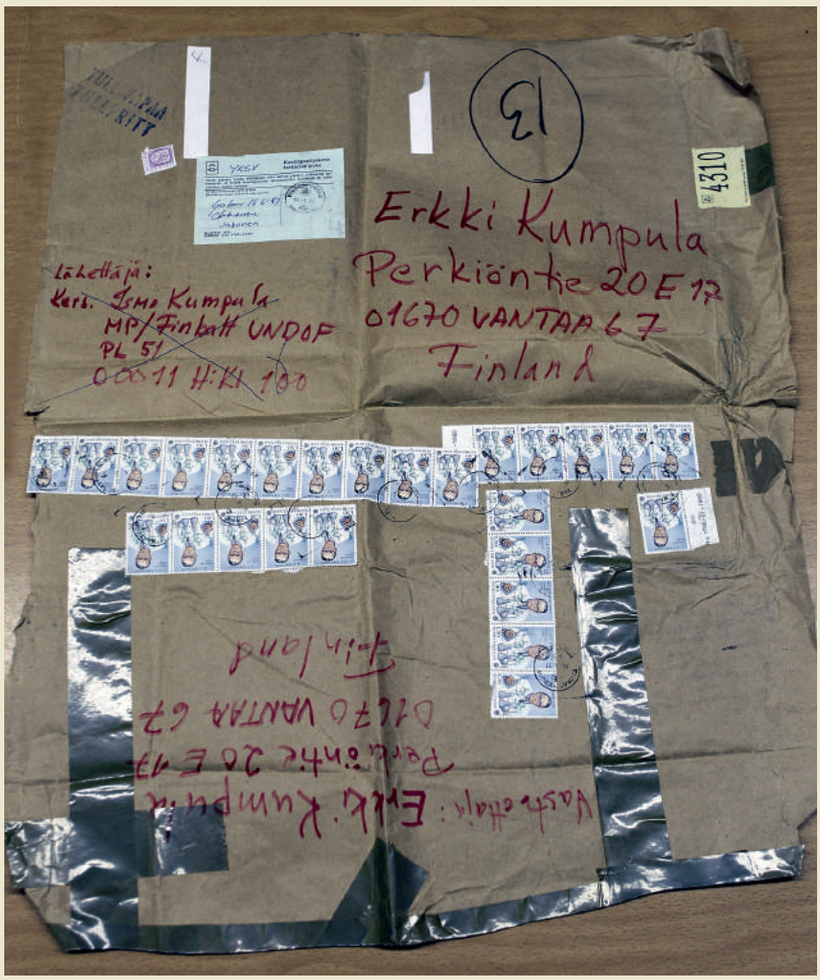

Golanilla toimineen UNDOF -pataljoonaan kersantin kotiin 16.6.1981 lähettämän paketin käärepaperi on säilynyt melko ehjänä. Kääreellä on 26 kpl 1,30 markan Europamerkkejä vuodelta 1981 sekä 10 pennin leijonamerkki. Paketti on leimattu tullivapaaksi ja sillä on myös ehjänä säilynyt tarkastuslipuke.

Suomessa käytetyt venäläiset postimerkit

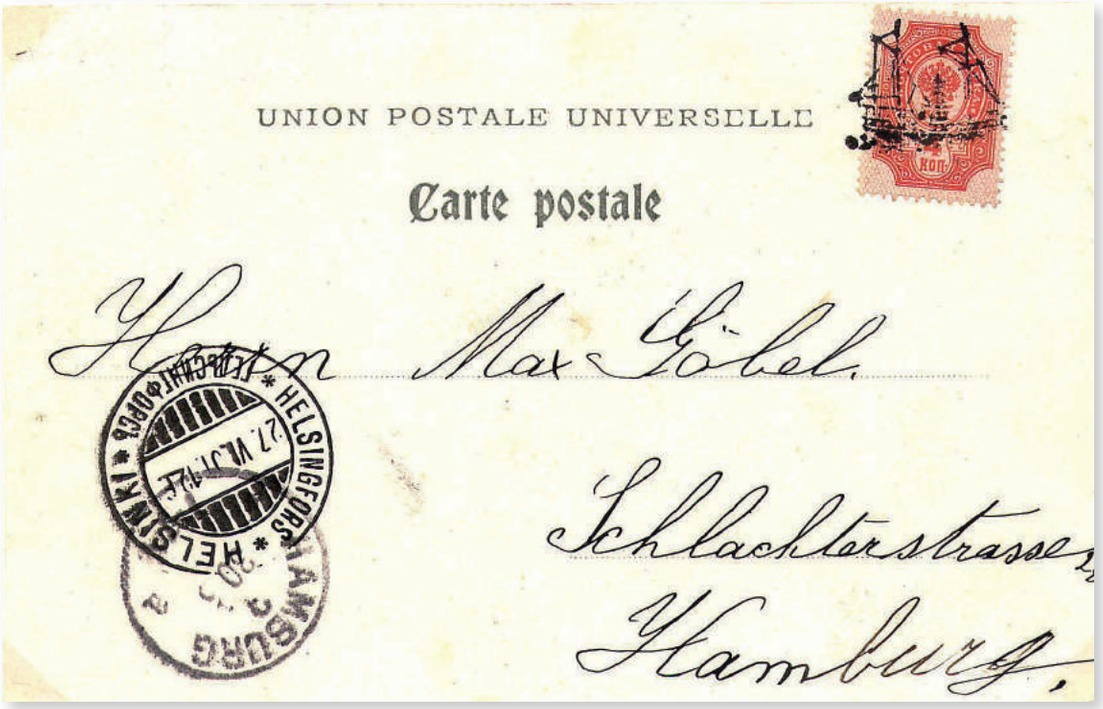

Käyttösarja 1889. 4 kopeekan karmiini (vaakaraitainen paperi) postikortilla Helsingistä Saksaan 27.6.1901. Helsingin laivaleima ja Hampurin tuloleima 30.6.

Romanov 1913.

Hyväntekeväisyys 1905.

Hätäraha 1915.

17 pitkää vuotta

Suomalaisten postimerkkien käyttö ulkomaan postilähetyksillä kiellettiin 14.8.1900 ja kotimaan lähetyksillä 14.1.1901 alkaen. Tämän vuoksi ulkomaan postissa olivat luvallisia vain rengasmerkit ja venäläiset postimerkit, joita myös myytiin Suomessa. Kotimaan lähetyksillä sallittiin kotkamallin merkit. Tätä ajanjaksoa kesti peräti 17 vuotta kun 12.3.1918 venäläisten merkkien voimassaolo Suomessa määrättiin loppuneeksi.

Teksti ja kohteet Seppo Evinsalo

Maamme venäläistämisyrityksiä oli autonomian aikana useita ja yksi meitä filatelisteja eniten koskevia oli postilaitosta koskevat määräykset. Suomalaiset postimerkit kiellettiin lähetyksillä 1900-luvun alussa. Jo vuonna 1891 olivat venäläiset merkit tulleet käyviksi Suomessa rengasmerkkien ohella. Rengasmerkkejä toimitettiin Suomeen 14 miljoonaa kappaletta vuosina 1891-9, mutta kesästä 1900 lähtien renkaattomia ja muita runsaat 152 miljoonaa.

Hammastamaton. 3 kopeekan punainen nelilö välilöllä. Salo 2.3.1918

1900-18 välisenä ajanjaksona ei ulkomaan postissa ollut mahdollista käyttää kuin rengas- tai venäläisiä merkkejä. Kaikkia tämän ajan venäläisiä julkaisuja ei kuitenkaan tullut myyntiin Suomeen ja useatkin niistä vasta viiveellä. Silti miltei kaikkia niistä tavataan myös Suomessa leimattuina. Nämä merkit ovat tulleet Suomeen yksityishenkilöiden kautta, eivät postilaitoksen. Eri anneista on hinta ym. tiedot luetteloitu kattavasti esimerkiksi Lapen erikoisluetteloissa.

Leimojen esiintymisestä

Vuonna 1957 **Sven Fagerholm** julkaisi Suomen Postimerkkilehdessä nro: 5 tutkimuksensa venäläisten merkkien suomalaisista leimoista. Tutkimuksessa oli otoksena ollut 12 000 merkkiä. Siinä todettiin harvinaisempia leimoja olleen tutkituista merkeistä seuraavasti:

Kyläleimoja: 1,8 % edustaen yli 60 paikkakuntaa. Näistä yleisin Jorfas, joita oli yli 10 %.

Käyttösarja 1889. 10 kopeekan sininen, vaakaraitainen paperi, numeroleima 921 (=Merimasku)

Hyväntekeväisyysmerkki 1905. 10 + 3 kopeekkaa sininen/keltainen (hammaste 13 x 13 $^1/_2$) paikalliskirjeellä Terijoella. Lähetys leimattu 29.8.1905 klo 11 aamupäivällä. Terijoki H:o tuloleima 29.8.1905 klo 1 iltapäivällä. Lunastusleima T.

Numeroleimoja: 1,5 % yli 30 eri postilinjasta. Näistä yleisimmät numerot 210 ja 210a, yhteensä 27,4 %. Seuraavaksi yleisimmät 529 ja 315, joita yhteensä 5,1 %
Alin löydetty numero 156 ja ylin 1033. *(Luultavasti tämän jälkeen on löydetty myös muita numeroita*)

Laivaleimoja: 0,3 % joista puolet käyttösarjassa 1889 ja toinen puoli käyttösarjassa 1909. Muutama löytyi myös Romavov -merkeistä.

Paikkakuntaleimoja löytyi yli 380 erilaista, joista yleisin oli Helsinki 25 %, toisena Terijoki 11,6 %. Terijoen kohdalla on muistettava, että se oli silloisen venäläisen yläluokan kesänvietto- ja kylpyläpaikka, jossa vierailevat päivittäin kirjoittivat tuttavilleen ja sukulaisilleen kirjeitä ja kortteja. Isänmaallisina he tietysti käyttivät postimaksuihin vain venäläisiä merkkejä, joita olivat myös tuoneet mukanaan emämaasta. Tämän vuoksi Terijoella leimattuina tavataan monia Suomessa myymättömiä anteja, kuten hyväntekeväismerkkejä ja Romanovien korkeampia anteja.

Kolmatta sijaa piti Oulu 8,3 %. Se ei todellakaan tuolloin ollut samankaltainen suomalainen "suurkaupunki" kuin nykyisin. Oulun suurta prosenttilukua selittää siellä toimineet tehtaat ja suuret yritykset, jotka kurssieron vuoksi saivat venäläisiä merkkejä käyttämällä säästöä postikuluissa. Oulun osuus vuosien 1913-17 anneista on peräti 44,6 %. Ennen vuotta 1906 esiintyneistä leimoista niitten osuus oli kuitenkin paljon pienempi. Terijoki oli listassa kahdeksas ja Oulu 14:sta.

Käyttösarja 1909. 10 kopeekan tummansininen sensuroidulla kirjeellä Ahvenanmaan Bomarsundista Ruotsiin 29.12.1915. Sundin kauttakulkuleima 29.12. Kuori avattu Tornion sotasensuurissa. Sensuurin violetti leima. Tukholman tuloleima 10.1.1916.

Turku oli listassa neljäntenä 8,3 % ja Nikolaistad (Vaasa) viides 3,7 %. Tampereen osuus oli 2,9 % ja Viipurin 2,6 %. Mustamäkeä esiintyi tutkimuksessa peräti 3,5 %, mutta tähän vaikutti se, että kaikki nämä merkit tulivat tutkimukseen yhtenä eränä samasta lähteestä.

Postimerkkipaikkakunnista tutkimuksessa esiintyy 40 % vain yhdellä merkillä ja 20 % kahdella. Tämän vuoksi monet niistä lienevät harvinaisia. Merkkejä ei näillä paikkakunnilla ole todennäköisesti myyty, vaan ne ovat kulkeutuneet sinne matkailijoiden tai satunnaisten kulkijoiden mukana.

20/14 kopeekan sinivihreä lisäpainama ja 10 + 1 kopeekan hyväntekeväisyysmerkki (valkoinen paperi, hammaste 11 ½) kirjatulla toisen painoluokan kirjeellä Helsingistä Bahama-saarille 23.2.1917. Tornion sensuurin leima ja liuska. Lontoon kauttakulkuleimat 14.3. Nassaun tuloleima 6.4.

Eri antien esiintymisprosentti

Ennen vuotta 1889 julkaistua käyttösarjaa löytyy myös muista varhaisimmista anneista satunaisesti muutamia merkkejä Suomessa käytettyinä, jopa annista 1866/71. Vanhin löydetty leima on vuodelta 1876 ja nuorin vuodelta 1919.Kaikki nämä varhaisimmat ovat vaakasuoralla paperilla olevia.

Vuoden 1889 annista lähtien useimpia merkkejä löydetään suomalaisilla leimoilla, vaikkakin joitain arvoja melko harvoin. Tällaisia ovat mm. annista 1889 5 ja 35 kopeekkaa, annista 1906 5 ruplaa ja annista 1909 70 kopeekkaa. Päällepainamista 20/14 kopeekan sininen/punainen on vaikein.

Vuoden 1915 hyväntekeväisyysmerkeistä ei värillisen paperin 7+1 kopeekan merkkiä hammastuksella 12 ½ ole löydetty laisinkaan. Romanovien ruplа-arvoja löytyy vähän, samoin vuoden 1905 hyväntekeväisyysmerkkejä.

Hammastamattomista arvot 15 kopeekasta ylöspäin ovat harvoin tavattavia, samoin vaihtorahamerkkien vuoden 1917 annit. Niistä 1/1 kopeekan oranssia, josta vaakuna kääntöpuolelta puuttuu, tunnetaan vain yksi kappale.

Käyttösarjan 1909 merkkejä tutkitussa massassa oli runsas puolet (53,7 %). Käyttösarjan 1889 pystyraitaista paperia 16,4 %, vaakaraitaista 9,5 %. Romanoveja 11,9 %, vuosien 1915 hyväntekeväisyysmerkkejä molemmat paperit mukaanlukien 6,0 %. Hammastamattomia löytyi ainoastaan 2,4 %.

Kaikista anneista 2 kopeekan merkki oli yleisin. Tutkitusta massasta peräti 38,9 %. Sitä löytyykin paljon suurempi-

Vaihtorahamerkit: 3 kopeekan punainen, 2/2 kopeekan vihreä ja 1/1 kopeekan ruskeanoranssi sensuroidulla kirjekortilla Keravalta Tanskaan 7.12.1917. Lisänä 5 kopeekan lila M-09. Helsingin sensuurin leima 8.12.

MERKKIMARKKINAT

Suomen Filatelistiseuran myyntitapahtuma su 20.11.2016
klo 10.00 – 14.00 Lönnrotinkatu 32 B, katutaso. Ei pöytämaksua kerhon jäsenille. Tiedustelut ja pöytävaraukset: **Pertti Hurmerinta**, puh. 050 589 8010, email: *postia.pepelle@gmail.com*

na ryhminä. Muiden arvojen esiintyminen oli seuraavanlainen:

3	kopeekkaa	11,6 %
10	kopeekkaa	10,3 %
1	kopeekkaa	8,9 %
7	kopeekkaa	6,8 %
20	kopeekkaa	4,4 %

Pienten arvojen suuri esiintyminen johtui siitä, että suurempien arvojen loputtua käytettiin postimaksuihin pienempiä arvoja suurempia määriä. Hammastamattomissa pienet arvot ovat kuitenkin nekin harvinaisia.

Vuoden 1917 leimat olivat tutkitusta massasta yliedustettuina (26,5 %). Tämä johtui ensimmäisen maailmansodan loppuvaiheista ja Suomen orastavasta itsenäistymisestä. Myös Venäjä-Japani sodan aikaiset vuodet 1904-5 ovat leimoissa yliedustettuina (14,2%).

Tutkimuksessa oletettiin, että Suomessa käytettyjen venäläisten merkkien säilynyt kokonaismassa oli alle 100 000 ja sekin oli vähenemässä vähäisen kiinnostuksen vuoksi. Siinä todettiinkin, että nämä merkit ovat kokoelmien *"puuttuva rengas"*, jota ilman mikään Suomi-kokoelma ei ole täydellinen.

Tämä toteamus sai Suomen Postimerkkilehden seuraavissa vuosikerroissa todellisen vastalauseiden myrskyn aikaiseksi. Useat tuohtuneet kirjoittajat tuomitsivat Fagerholmin kirjoituksen ja sanoivat näiden merkkien kuuluvan Venäjä-kokoelmiin, ei suomalaisiin. Perusteena käytettiin sitä toteamusta, ettei merkkejä oltu painettu vartavasten Suomea varten, kuten esimerkiksi rengasmerkit.

Tänä päivänä filatelistit kuitenkin myöntävät näiden kuuluvan Suomen filateliaan, jos ei muuten, niin postihistorian takia. Kansioiden valmistajatkin ovat näille painattaneet omat lisälehtensä ja luetteloissa, *Norma* ja *Lape*, ne ovat jo pitkään olleet mukana. ■

LUKIJOILTA

Lukijamme Järvenpäästä, **Tero Kilpijärvi**, tiedustelee onko jollakulla lukijoista tietoa oheisen kuoren lähettäneestä firmasta. Tero kerää Irlannin ja Suomen välistä kirjepostia ja on kiinnostunut lähetyksistä molempiin suuntiin. 18.3.1921 postitetun painotuotekuoren on lähettänyt *Scandinavian Corporation* Helsingistä osoitteesta Arkadiankatu 4. (osoite on ollut sittemmin puretussa Maitokeskuksen kiinteistössä). Vastaanottaja lienee ollut jonkinlainen rakennusyhtiö. Postilähetykset Suomesta Irlantiin tuolta ajalta ovat harvinaisia. ■

Suomen arvomerkkien markkinahinnasto osa II

Kustantaja: Suomen Filateliapalvelu Oy
Painopaikka: Livonia Print, Latvia
304 sivua. Ovh 35 €

Suomen Filateliapalvelu Oy on julkaissut toisen osan Suomen suurimpien postimerkkihuutokauppojen myyntihinnoista. Kirjassa esitellään lähemmäs 2 000 kohdetta, jotka on myyty *Suomen Filateliapalvelun* ja *Hellman-huutokauppojen* toimesta elokuusta 2014 joulukuuhun 2015.

Ensimmäinen osa julkaistiin *LAPE 2015* -luettelon yhteydessä ja se oli otannaltaan huomattavasti suppeampi.

Kohteet esitellään kirjassa kuvan, lyhyen selostuksen, Lape -luettelon numeron ja myyntihinnan kera. Lisäksi on mainittu kyseisen huutokaupan numero.

Kirja on jaoteltu kohteittain alkaen 5 kopeekan ovaaleista, joten halutun kohteen myyntitulokset löytyvät kaikki samoilta sivuilta. Jokaisesta kohteesta on erittäin hyvä kuva, joten niiden vertaaminen on helppoa.

Sisällysluettelo helpottaa halutun kohteen löytämistä ja se on jaoteltu kuten kyseisten huutokauppojen omissakin luetteloissa.

Postimerkkien ja kokokohteiden lisäksi kirjasta löytyvät myös muut keräilykohteet kuten mm. korut, kirjat, militaria, kortit ja numismatiikka, jota sitäkin on 27 sivua.

Erittäin tervetullut opus kaikille kokoelmaansa rakentaville tai sitä myytäväksi ajatteleville. Samojen kohteiden toteutuneita myyntihintoja vertailemalla voi arvioida omaan hankintaansa tarvittavaa rahamäärää tai vaihtoehtoisesti mitä siitä myytäessä on realistista saada.

Täytyy toivoa, että osalle II tulee tulevaisuudessa myös jatko-osat. Silloin niistä yhdessä muodostuisi todellinen hakemisto Suomen filatelian halutuimmille kohteille. ■

Seppo Evinsalo

Pelkästään 10 kopeekan ovaaleista löytyvät myyntihinnat 52 merkille ja 18 eri postilähetykselle.

Ensi vuonna 100-vuotta täyttävän saarisen mallin ehdotteet tulivat päivänvaloon

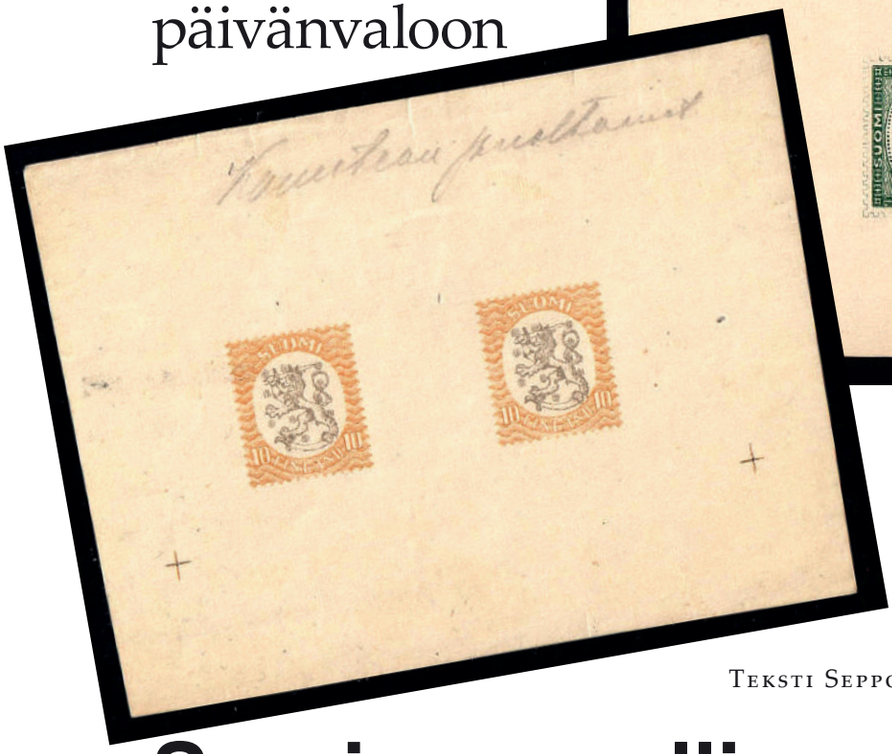

Kuvassa 1 (yllä) on sekä Eliel Saarisen hyväksyttyjen että Harald Lindbergin hylättyjen ehdotteiden parit samalla arkilla. Näitä ehdotteita on Postimuseon hallussa kolme ja yksi puolikas arkki tunnetussa saarisen mallin kultamitalikokoelmassa. Kuvassa 2 (vasemmalla) on kellanruskea painanne saarisen hyväksytyistä ehdotteista merkinnällä "Komitean puoltamat". Tästä arkista on kaksi kappaletta Postimuseossa, mutta toistaiseksi Kari Lehtonen ei tunne ainuttakaan museon ulkopuolella.

Teksti Seppo Evinsalo

Saarisen mallin harvinaiset ehdotteet

Saarisen mallin syntyhistoriasta on löytynyt kaksi uniikkia kohdetta, jotka ovat kuuluneet Suomen Filatelistiseuran edesmenneelle jäsenelle ja ovat nyt tulleet myyntiin.

Suomen Filatelistiseura sai vanhan jäsenensä perikunnalta nähtäväksi kaksi mielenkiintoista ehdotearkkia saarisen mallin syntyvuosilta. Toisessa niistä on **Eliel Saarisen** hyväksyttyjen ehdotteiden pari, sekä **Harald Lindbergin** hylättyjen ehdotteiden pari samalla arkilla.

Ehdotteet lähetettiin saarisen mallin aitouttajalle **Kari Lehtoselle**, joka tutki kohteet ja vahvisti ne aidoiksi. Lehtosen

---

Kotkamallin 5 pennin vihreä on normaalileimaisena massamerkki, jonka luettelonoteeraus on 0,50 euroa, todellinen tuskin 10% siitä. Ilman pohjapainantaa merkin hinnaksi luettelot noteerevat jo 85 euroa. Tästä syystä näitä "erikoisuuksia" näkee useasti netissä myynnissä. Useimmiten ne ovat kuitenkin vain heikolla pohjapainatuksella varustettuja. Kotkamallia paljon tutkinut **Matti Pesonen** kertoo, että paras keino varmistaa merkin aitous on verrata arvonumeron 5 ympyrän ja merkin muuta pohjaa. Molempien tulee olla yhtä valkoiset. Parhaiten tämän näkee suurennuslasilla, jos omien silmien näkökyky on iän myötä heikentynyt. ■

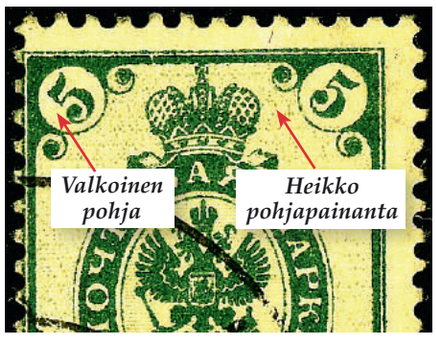

selvitysten mukaan Postimuseossa on tallessa ensimmäisestä **(kuva 1)** kaikkiaan kolme samanlaista ehdotearkkia.

Yksi niistä on Postimuseon puolella näyttelyssä. Arkki on silmämäärisesti katsottuna samanlainen kuin nyt esiin tullut. Koska se oli näyttelytilassa, ei Lehtonen päässyt mittaamaan siitä paperin paksuutta enkä myöskään tarkistamaan stereomikroskoopilla paperin rakennetta. **Pirjo Mattila**, joka vastaa museolla postimerkkien kokoelmista kertoi että se on näiltä ominaisuuksiltaan sama kuin muutkin Lehtosen tutkimat arkit.

Toki jokainen tunnettu arkki on hiukan erikokoinen, koska ne on saksilla leikattu erilleen tuosta painoarkista.

Kaksi muuta museossa tutkittua arkkia olivat samaa taidepainopaperia kuin nyt esiin tullut. Niissä oli kirjoitettuna tai tehtynä merkintöjä siitä, kuinka Saarisen ehdotetta on edelleen korjailtava seuraavaa vaihetta varten. Nämä muutokset on myös lopulliseen hyväksyttyyn merkkiin sitten tehty.

Lisäksi osaan oli kirjoitettu *"Komitean puoltamat"* ja vedetty viiva Saarisen ja Lindbergin ehdotteen väliin.

Postimuseossa on siis kaikkiaan kolme ehdotearkkia, joita voidaan pitää samanlaisina nyt esiintulleen kanssa.

Postimuseon ulkopuolella tiedetään olevan tuon arkin lisäksi puolikas vastaavasta arkista tunnetussa saarisen mallin kultamitalikokoelmassa. Toki ainahan voi arkistojen kätköistä tai keräilijöiden jäämistöistä löytyä niitä lisää.

Toinen esiintullut koevedos **(kuva 2)** on painanne, jossa on kellanruskea kehys ja harmaa keskiö. Niitä on postimuseossa kaksi kappaletta. Arkeissa on myös teksti *"Komitean puoltamat"*. Niiden koko on myös jokaisessa vähän erilainen.

Tästä arkista Lehtonen ei tiedä postimuseon ulkopuolella olevan muita.

Nyt nämä itsenäisen Suomen syntyhistoriaan liittyvät uniikit kohteet tulevat myyntiin lokakuun *Hellman-huutokaupassa*. Sopivasti ennen ensi vuonna vietettävää saarisen mallin ja Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlia. ■

LUKIJOILTA

Matti Pesonen kirjoitti ulkomaalaista leimoista suomalaisilla merkeillä SP-lehden alkuvuoden numeroissa. Elokuun ensimmäisissä Lönkan huutokaupoissa oli myynnissä oheinen Porvoon 600-vuotisjuhlamerkki upealla punaisella leimalla *US Civil Censorship Munich 30.8.1947*. Itsekin porvoolainen **Ulf Fomin** huusi kohteen kokoelmaansa, mutta lainasi sitä toimitukselle kuvausta varten. Pesosen Matti kuvan nähtyään kertoi sen olevan hänelle ennen näkemätön ja aivan nappiloistona todella hieno löytö. Tällaisia mukavia löytöjä joka maanantaisista huutokaupoista onnekkaat onnistuvat itselleen nappaamaan harva se viikko. ■

Sama amerikkalaisten Saksan miehitysjoukkojen leima Ebayssa myynnissä olleella kirjeellä.

Samoista Lönkan huutokaupoista on peräisin myös tämä omakuvamerkkien saksalainen esiaste, joka jäi päätoimittajan haaviin aiemmin. Pahvisten kansien sisältä löytyi kuusi merkkiä, joissa luultavasti esiintyy saman perheen/suvun edustajia sekä kotikaupungin? kuva. On sitä osattu jo 60-70 vuotta sitten. ■

Suomen suuriruhtinaskunnan ja Venäjän yhteneväiset ulkomaan postin

Sensurointileimat 1914-15

Sotasensuuri astui voimaan Venäjällä 2.8.1914 (20.7.1914 juliaanisen kalenterin mukaan), kun Venäjä julisti sodan Saksaa vastaan. Venäjällä oli voimassa jo Japanin sodan peruja tietyn asteinen sotasensuuri, sitä vain syvennettiin ja muutettiin tämän tästä sodan edetessä. Painotuotteen sensuuri oli ollut voimassa Venäjällä jo 25 vuotta ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä.

Teksti ja kohteet Reijo Tanner

Suomessa sensuuri alkoi ulkomaille lähtevän postin osalta heti, **Juhani Olamon** mukaan kaikki ulkomaan posti määrättiin heti ohjattavasi Pietariin. Tästä luovuttiin kuitenkin jo elokuun 5. päivä ja kaikki posti käskettiin ohjaamaan Suomesta Tornion kautta Ruotsiin. Elokuun 8. päivä määrättiin kaikki posti pysäytettäväksi Tornioon, mutta siitäkin oli pakko luopua 12.8. koska posteille ei ollut tilaa. Ruuhkapostia kertyi Tornioon tuona aikana 13 hevoskuormaa, joka päästettiin läpi tarkastamatta.

Venäjälle oli luotava valtakunnan kattava organisoitu sotasensuuri kaaoksen välttämiseksi.

Tätä varten Tornioon avattiin ensimmäinen Suomen sotasensuurin toimipiste 15.8.1914. Se tarkasti Suomesta ulkomaille menevän kirjeenvaihdon sekä lisäksi ne muualta Venäjältä tulevat lähetykset, joita ei oltu sensuroitu ohjeiden mukaisesti täyden sotasensuurioikeuden omaavissa kaupungeissa muualla Venäjällä.

Sotasensuuri oli ensisijaisesti armeijan alainen organisaatio. Suomi kuului sotilaallisesti *VI armeijan* eli Pietaria puolustavan armeijan alaisuuteen, mutta sensurointilaitoksemme toimi silti omana autonomisena yksikkönä. Venäjällä toimi täysin sensurointioikeuksin 15 armeijaa ja *Pääsotasensuurikomissio* Pietarissa (*MMCC = Main Military Censor Commission*), sekä kaupungit *Pietari, Tiflis* (Kaukasus), *Dvinsk, Kiev, Minsk* ja *Odessa*. Suomen kanssa toimi yhteensä 23 itsenäistä organisaatiota, joita *MMCC* koordinoi. Ulkomaan postin osittainen sensurointioikeus oli sotavankipostia pääasiallisesti käsittelevillä kahdeksalla kaupungilla: *Moskova, Don, Irkutsk, Kazan, Omsk, Habarovsk* (Priamur), *Tashkent* (Turkestan) ja *Pietari* sotavankisensuroinnin ylikordinaattorina.

Reijo Tanner on pitkän linjan filatelisti, jonka erikoisalana on postihistoria.

Tilanne Suomessa

Suomi sai kuukauden lisäaikaa sotasensuurinsa kehittelyyn. Venäjältä ja Venäjän kautta tulevaa postia alettiin sensuroida Helsingissä jo 3.9.1914. Tätä postia löytyy vain hyvin pieniä määriä. Määräys koski kaikkea ulkomailta Suomeen tulevaa postia, mutta olen löytänyt sensu-

Kortti Hollannista (Leiden 23.XI.14) Tampereelle ei tuloleimaa). Helsingin sotasensuurin leima TK 24a (PG MS12a) ja ss-koneleimaus 7.XII.14 (14 vrk) lähtöleimana Tampereelle.

Saksalainen jalkaväki hyökkää elokuun 7. vuonna 1914.

Postikortti Sveitsistä, St Gallen 20.X.14, TK 25 a (MS P13a) ja Helsinki ss-lähtöleima (0144.21) 6.XI.14.9f, Turun sotasensuurin koneleima tuloleimana 7.XI.14 5.i (17 vrk). Ei merkintöjä käynnistä Pietarista.

Kortti Venäjän postitoimistosta Kiinasta (Peking) 9.2.1915 Tanskan Langelandiin (ei tuloleimaa). Kortti on voinut kiertää Amerikan kautta. Sitä ei ole vaadittu Siperian läpi. Oheisleimojen puuttumisen vuoksi kulkureitti on epäselvä. Mikäli se on kiertänyt Amerikan kautta on myös Kiinan toimisto käyttänyt samaa ulkomaan postin sensurointileimaa (TK 24b) kohteen sensuroinnin osoittamiseen! Venäjän Kiinan toimiston kautta pystyttiin siis ohjaamaan postia edelleen muihin maihin Kiinan postin mukana.

roituina lähinnä vain venäläisiä kirjeitä aikaväliltä 3-22.9.

Suomeen ulkomailta tulevan postin sensurointi aloitettiin Helsingissä virallisesti uudella asetuksella 23.9.1914. Aluksi kaikki ulkomaan posti tuli Helsingin sensuurin kautta, myöhemmin Venäjän sisäistä postia sensuroivat muutkin kaupungit ja Pietari osin ulkomailta Suomeen tulevaa postia. Kaikki sotakumppaneiden kenttäposti ja kaikki sotavankiposti kulkivat aina Pietarin kautta. Helposti sensuroitiin kohteet, joissa osoitteessa luki *Russia* ja tulivat siten kirjoittajan toimesta ohjatuiksi Pietariin.

Suomen sisäisen postin tarkastus aloitettiin *Viipurissa* 2.10.1914 ja silloin otettiin käyttöön Suomen ensimmäinen sensuurileima. Helsinki laajensi kotimaan postin sensurointiin 13.10.1914 yhdessä *Tampereen, Kuopion, Turun, Nikolainkaupungin* (Vaasa) ja *Oulun* kanssa. *Rauma* liittyi mukaan 24.10.1914 ja *Pori* 14.11.1914. Yhteensä sotasensuuri toimi Suomessa 10 kaupungissa.

Venäjän yhteydet ulkomaailmaan

Valtaosa Venäjän kirjeenvaihdosta kulki ennen maailmansotaa *Saksan* ja *Itävalta-Unkarin* kautta. Sodan alettua postinkulun kannalta merkittävin yhteys toimi Suomen kautta, postinvälityksen piste länteen oli *Tornio*. Jatkopostiyhteydet Venäjän liittolaismaihin toimivat *Ruotsin* ja *Norjan* kautta *Iso Britanniaan* ja sen kauppalaivojen kautta vihdoin kaikkialle muualle maailmaan. *Euroopan* ja *Afrikan* posti kulki *Britanniasta Ranskaan* ja sieltä edelleen kohdemaihin. *Italiaan* oli yhteys *Balkanin* (Ungen) kautta, mutta pääsääntöisesti posti kulki *Ranskan* kautta.

Jorma Keturin tutkimustulosten mukaan postia toimitettiin Ruotsin *Gävlestä* suoraan *Raumalle* 8.8.1914-22.12.1914. Venäjän posti toimitettiin *Raumalta Riihimäelle*, missä Suomeen tulevat säkit ohjattiin Helsinkiin ja Venäjälle menevät Pietariin. Vastaavasti Venäjällä sensuroitu posti lähti Rauman kautta kohdemaihin. Tästä yhteydestä kuitenkin luovuttiin saksalaisten sukellusveneiden muodostaman riskin vuoksi ja kaikki posti kulki sodan loppuvuodet pelkästään Tornion kautta.

Suoraa postinkuljetusta *Iso Britaniaan* oli myös *Arkangelin* kautta. Oheisleimoja ja materiaalia on tältä osin niukasti saatavilla (Arkangel leimoja ja A: n sotasensuurileimoja esiintyy). Tämä on yksi oletusreitti Amerikan kirjeille, posti tuli ja

Sensurointileimat 1914-15

lähti säkeissä; postihistoriallisia jälkiä jäi vähän.

Kun *Odessa-Kontantinopol* reitti sulkeutui Venäjän julistettua sodan *Osmanian* (Ottomaanien) valtakuntaa vastaan 5. marraskuuta 1914, loppui samalla myös laaja venäläisten postilaivojen käyttö koko *Levantin* alueella. Korvaavaksi reitiksi Venäjältä tuli postin kuljetus junilla *Tiflisin* kautta *Bakuun* ja sieltä edelleen laivoilla *Persiaan*. Myös Tiflis ohjasi postinsa Persiaan Bakun kautta mieluummin kuin hankalaa reittiä vuorten ylitse. Persia (*Iran*) oli siis yksi harvoista postin välitysmahdollisuuksista Venäjän keisarikunnalle. Myös *Afganistaniin* oli mahdollista toimittaa suoraan tavaroita ja postia(?), kauttakulusta ei minulla ole tietoja.

Vladivostok idässä oli tärkeä ja turvallinen reitti länteen (tosin idän kautta), varsinkin Aasiaan ja Amerikkaan meneville lähetyksille. Vladivostokilla ei ollut virallisesti täyttä sotasensuurioikeutta. Toisaalta näin idässä ei ollut kattavaa yksityispostin tarkastustoimintaakaan. Tätä kautta lähetykset saatiin turvallisesti länteen. Mitä postikuljetuksen korvauksista oli sovittu, ei ole tiedossani. Muut täyden sotasensuuritoiminnan kaupungit olivat pääosin kontaktipinnassa vihollisvaltioihin ja siten ne eivät pystyneet kauttaan toimittamaan postia suoraan kohdemaihin. Toki ne varmaan suorittivat vaadittavat sensuroinnit omalta osaltaan helpottaakseen Pietarin ruuhkaa. ■

Venäjällä oli ensimmäisen maailmansodan suurin armeija, 12 miljoonaa sotilasta, joista 3/4 kaatui, haavottui tai katosi sotatantereilla.

Täyden sotasensuurioikeuden omaavien alueiden/kaupunkien yhteiset ulkomaan postin sensurointileimat:

Tämän tutkimuksen leimat (kaksi eri päätyyppiä) otettiin käyttöön Pietarissa melko pian sensurointitoiminnan vakiinnuttua käytännöksi. *MS 13* syyskuussa 1914 eli n. 1,5 kuukautta sensuuritoiminnan aloituksesta ja *MS 12* lokakuussa 1914 (juliaanisen kalenterin mukaan).

On mahdollista, että ulkomaanpostin sensuroinnista annettiin kaikkia täyden sensurointioikeuden kaupunkeja koskeva määräys. Vaikka Suomi seurasi Pietarin ja Moskovan rutiineja avattujen kirjeiden sensuroinnissa, ei Suomessa ollut käytössä ensimmäistäkään sensuurileimaa tuossa vaiheessa, vaikka Pietari käytti niitä sensuuritoiminnan alkupäivistä alkaen. Ehkä tässä vaiheessa muidenkin alueiden poikkeavat käytännöt vedettiin samaan muottiin. Yksinkertaisinta oli, että kaikki teetättivät lähes vastaavat leimasimet, joilla ulkomaan postin aiemmin merkkaamattomillekin kohteille (postikortit) nyt alettiin lyödä tuo leima. Kirjeille lähtösensuuri lyötiin kirjeen taakse, mutta tuloleimaus tehtiin kirjeen etupuolelle. Suomessa Helsinki käytti leimoja ainoastaan saapuville lähetyksille. Tornio ei käyttänyt leimoja lähteville postikorteille ennen maaliskuuta 1915, eikä kuvattuja leimoja koskaan.

Leima on yksinkertainen leima ilman kaupunki-, päivämäärä- tai sensorin henkilökohtaisia merkintöjä. Teksti oli aluksi *Д.Ц.У - ДоЗволено Цензурным Управлением* (sotasensuurin valtuutuksella tarkastettu), mutta viimeinen sana *Управлением* poistettiin leimoista nopeasti ja viimeiset kolme leimaa olivat muodossa *ДоЗволено Цензурным* (*Д.Ц.* = sotasensuurin tarkastama).

Peter Michaelove ja **David Skipton** esittelevät leimatyypit Pietarin leimoina numeroilla *12 a* ja *b* ja *13 a,b,c*. **M.Kosoi** toteaa leiman käyttötarkoitukseksi kansainvälisen kirjeenvaihdon (*Печати для мешдународной корреспонденции*). Kosoi'n mukaan leimojen käyttöajat olivat 12 a: XI.14-XII.14, 12 b: (*Д.Ц*): I.15-VIII.15; 13a: IX.14-XII.14; 13b: I.15-IX.15. Leimaa 13c hän ei tunne, havaintoni on VIII.15.

Pääsääntöisesti siis kolmikirjaimiset leimat olivat käytössä vuonna 1914 ja kaksikirjaimiset 1915.

Leimojen Suomen sensurointihavainnot:

Petrograd MS12 a = Helsinki TK 24a
20.X.14. – 07.XII.14
Petrograd MS12 b = Helsinki TK 24b
03.III.15 – 12.VI.15
Petrograd MS 13a = Helsinki TK 25a
24.X.14 – 28.XI.14
Petrograd MS13 b = Helsinki TK 25b
15.III.15 – 20.VII.15
Petrograd MS13 c = Helsingistä leimatyyppiä ei tunneta, leimassa *Д.Ц.* keskellä leimaa, eikä leiman yläosassa (kuten perusleimatyypeissä 12 & 13 a,b).

Vertailun vuoksi ohessa myös melko vastaava Venäjän ulkomaan postin sensurointileima *Pogranitsnajasta (Пограничная, Mantsurian ja Venäjän*

Kortti Sveitsistä (Herisau 9.IV.15) Turkuun. Suomeen tuloleimana Helsingin sensuurin käyttämä ss-leima TK24b ja Turun sensuurin venäläisleima (1206.14 NEW) 13.VI.15.9a tuloleimana Turkuun.

Pog MS04. punainen, ø 32,5 mm, teksti h=7,6 mm, Д-Ц. = 17,2 mm. Habarovsk 17.03.15 ja Harbin (Mantsuria) tulo 21.03.15. Pog MS01 on sama leima ilman kirjainta T (sensorin sukunimen ensimmäinen kirjain?) ja Pog MS4 leima kirjaimella T. Leima tunnetaan myös M kirjaimella ja se on sensorin henkilökohtainen ss-leima. Käyttöhavainnot vuodelta 1915.

Toinen esimerkki Venäjän ulkomaan postin sensuroinnista. Kirje Penzasta Kööpenhaminaan 21.07.15 ja tulo 13.08.15, kuljetusaika vain 10 päivää sota-aikana! Kirje on sensuroitu vain Penzassa leimalla Pen MS02 (violetti 52 x 21 mm) ja oheen on lyöty ulkomaan postin tarkastus sensurointileima Pen MS07 (violetti, ø 28,0 mm, teksti h=9,5 mm, Д-Ц. = 15,5 mm). Leima muistuttaa paljon kuvattuja leimoja mutta siinä on erilainen fontti. Sensuroidulla kohteella ei ole Pietarin tai Tornion leimoja, koska se on jo sensuroitu, vaikkakin kirje on todennäköisesti kulkenut kyseisten kaupunkien kautta Tanskaan. Täten myös pienempien sensurointipisteiden tarkistukset kelpasivat sensurointiin eikä kohteita tarvinnut tarkistaa ylimääräisesti Pietarissa. Sensuroitu posti kulki suljetuissa postisäkeissa.

raja-asema). Leima on Michaelove & Skipton'in mukaan numero *Pog MS01* ja myöhemmin sama sensorin nimikirjaimilla *Pog MS04* (kuvassa). Ne esiintyvät ulkomaan postitteilla. Ainakin MS01 (kuva kirjassa) ja oma havaintoni MS04 tukevat näkemystä, että sekin oli ulkomaan postin sensurointileima.

Pogranitsnaja on viimeinen Venäjän puolen asema *Mantsurian* rajalla *Vladivostokin* (Nikols-Ussurisk risteysasema Habarovsk-Vladivostok radalta) ja *Harbinin* välisellä rataosuudella.

Johtopäätökset

Helsingin sotasensuurilla ei ollut käytössään mitään leimoja, kun ulkomaisten lähetysten sensurointi Suomessa alkoi 23.9.1914. Sitä ennen käytettiin vain sulkijaliuskoja ja sinettilakkausta sotasensuurin toiminnan osoituksena. Vaikka kortit olisi luettu sensuurissa, ei käytössä ollut leimoja sensuroinnin osoittamiseksi. Helsingin ensimmäinen sensuurileima *TK1* tuli käyttöön 17.10.14, mutta sen havaintoja ulkomaan postilla on todettu vasta joulukuulta. Täten Pietarin käyttämien ulkomaan leimojen kopioiminen olisi ollut luonteva keino osoittaa sensuurin toiminta avoimilla lähetyksillä, varsinkin postikorteilla. Onpa tästä saattanut tulla jokin ohje-

Sensurointileimat 1914-15

Erehdyksessä (Finland eri käsialalla) Suomeen päätynyt kortti Grenoblesta (Mai 3 15) Pariisin kautta (Paris R.P 8:30 6.5.1915) Zwolleen. Helsingin sensuurin käyttämä TK25b tuloleimana. Ohjattu Mikkeliin, jossa leimattu Sveitsiin 27.V.15.8a. Ulkomaille lähtöleimana Tornion sensuurin leima TK8/1 (tosin ehjä leima, eikä vioittunut, kuten lähdeteoksissa kuvattu – ehkä tämä olisi leima numero 3?). Sveitsistä tai Torniosta kohde on ohjattu Hollantiin. Hollannin sensuurileima D59 tuloleimana. Perilletulosta ei ole leimaa, joten kortin matkustusaikaa ei pysty määrittämään. Melkoinen suomalainen ss-kohde!

kin täyden sensuurioikeuden omaaville kaupungeille. Niiden tarkastamilta lähetyksiltä löytyvät tutkimuksen kaksi ulkomaan postin sensuurileimaa syksystä 1914 alkaen.

Näiden leimojen toteaminen suomalaisiksi sensuurileimoiksi perustuu pääosaltaan oheisiin Helsingin sotasensuurin koneleimoihin ja venäläisleimoihin sekä pietarilaisten leimojen poissaoloon. Sama käytäntö jatkuu yhtenevänä myös muiden leimasimien tullessa Helsingin sotasensuurin repertuaariin loppuvuodesta 1914 ja alkuvuodesta 1915.

Suomen ja Ruotsin kieltä hallitsevat sensorit toimivat Helsingissä. Olisi ollut järjetötöntä tehdä kaikki kahteen kertaan Pietarissa ja ruuhkauttaa kaikki posti yhteen toimipisteeseen, kun se voitiin tehdä järkevimmin hajautetusti. Sitä paitsi sensuuri oli tarkin Suomessa ja Baltian alueella. Täällä tarkistus oli sata prosenttista, muualla Venäjällä yksityishenkilöiden postia sensuroitiin leimoilla osoittaen vain satunnaisesti (ulkomaan posti tosin aina).

Venäläisten tykkipatteri Vileykan rintamalla.

Leimojen kirjainten korkeus ja etäisyys toisistaan vaihtelee, joten käytössä on ollut useita leimasimia jotka pääsääntöisesti ovat melko yhteneviä keskenään. Pietarin tulo- ja lähtösensuuri ovat oletettavasti toimineet ainakin eri rakennuksissa, lisäksi Pietarissa yksinään toimi neljä yksikköä täysin sensuurioikeuksin!

Täyden sotasensuurioikeuden omaavien kaupunkien lähetyksillä ei näy merkkejä Pietarin leimoista. Kautta aikain Pietarissa on lätkäisty aina muutama leima, kun kohteet ovat kiertäneet useiden postipisteiden välillä ennen tuloa Suomeen (tai muuhun kohdemaahan).

Ulkomaan postitteille on varmaan määräyksestä lyöty mahdollisimman vähän leimoja, jotta teksti pysyisi luettavana. Tämä tietenkin vaikeuttaa johtopäätösten tekoa sensurointipaikkakuntaa määritettäessä.

Tässä vaiheessa minulla ei ole mitään teoriaa, miksi tutkittavien leimojen *TK24b* ja *TK25b* käyttö Suomessa jatkui ainakin kesäkuuhun 1915. Joka tapauksessa lyhyemmän ajan kuin Venäjällä. Miksei näitä leimoja korvattu uusilla, vaan niiden käyttö jatkui vanhojen rinnalla? Miksi Venäjällä luovuttiin yhtenevistä ulkomaan postin sensuuri-

Kortti Ranskasta (Breast käsin 25.II.15) Helsinkiin on sensuroitu leimalla TK5. Sotasensuurileiman ohella on käytetty ss-koneleimaa lähtöleimana ?.III.15.9f. Ulkomainen kohde voi sisältää sotasensuurin normaalin tuloleiman, mutta usein ulkomaan kohteet sisältävät vain sensuurileiman. Näistä ei postin kulun vaatimaa aikaa pysty selvittämään. Kukaan ei väitä tämän kohteen kulkeneen Pietarin kautta, koska ss-leimassa lukee Helsinki. Lisäksi kohteella on sama Helsingin ss:n koneleimaus, kuin tutkituilla leimakohteilla.

Kortti Pietarista (Pietari 57 10.XI.14) Vaasaan 13.XI.14 (0676.07). Sensuroitu leimalla TK2/3, ss-koneleima Helsingin sotasensuurista lähtöleimana 11.XI.14. TK2/3 on siis käytetty lähes kuukautta aiemmin mitä Quinby'n kootut havainnot osoittavat. TK2 leima on tullut käyttöön marraskuussa ja tämä yksirivinen muoto on myös tullut silloin käyttöön mahdollisesti juuri venäläisille lähetyksille. Leiman yksinkertaistuminen ei siis johdukaan kulumisesta, kuten on oletettu ajan myötä tapahtuvan kumisten sotasensuurileimojen kohdalla, vaan osoittaa leimoja valmistetun runsaasti ja ehkä jopa suoraan yksirivisinäkin tai muutamat leimat oli veistelty juuri venäläiskohteiden sensurointiin.

leimasimista? Olisihan uusiin leimoihin voinut lisätä kaupungin nimen, eikä sekaannuksia olisi enää tapahtunut. Oma leimatyyppi kullekin postilajille olisi selkeyttänyt kuvaa. Haluttiinko tarkastustoiminnasta antaa satunnainen kuva tehokkuuden sijaan?

Vaikuttaa siltä, että Suomessa uudet sensorit saivat uusia leimasimia postikorttien ja kirjeiden sensurointiin. Lisää poikkeavia leimoja löytyy harvinaisten kohdemaiden lähetyksiltä.

Kokoelmissani *Minskin* lähtevän postin leimat kuitenkin osoittavat käytännön muuttuneen siellä jo alkuvuodesta 1915, jolloin käyttöön tuli kaupungin nimellä (ja sensorin puumerkillä) varustettu leima.

Lopuksi muistutan ettei Suomi ollut Venäjälle ulkomaa, posti tänne ei kulkenut kansainvälisen osaston kautta. Siksi näitä leimoja ei tavata tavallisilta Venäläiskohteilta (ei tulevia eikä lähteviä). ■

Tärkeimmät lähdeteokset:

M.Kosoi. Военная цензура постовой корреспонденции Петрогада в период первой мировой войны. Sovetski Kollectioner 24, ss. 56-74 Moskva 1986

Roger P Quinby. Postal Censorship in Finland 1914-1918; 2015 edition. TK-numerointi täältä!

Peter.A.Michaelove & David.M.Skipton, 1989. Postal Censorship in Imperial Russia. Kustantaja John.H.Otten. Viitteet esitetään muodossa PG MS16/11 (Petrograd havaintonumeroiti/leiman No:)

Reijo Tanner. Sotasensuurikaupunkien tuloleimaus Suomessa (WWI) 1914-1918. Filatelisti 4/2016 ss. 20-30.

Martin Holmsten. Venäjän Postihistoria 1857-1918. Rurik 1992.

A.V.Kiryushkin & P.E.Robinson. Russian Railway Postmarks. J.Barefoot Ltd, 1994

P.E.Robinson. Siberia - Postmarks and Postal History of the Russian Empire Period. Second Edn. 1992.

Tilaa nyt Suomen Postimerkkilehti!

Tuhti annos filateliaa kuusi kertaa vuodessa.

Tilaukset:
Tapani Somersalo puh. 050 564 3933
tai tapani.somersalo@kolumbus.fi

Maailman harvinaisin lentopostimerkki

Sumner Morgan ja Lincoln Standard. Lentoposti hoidettiin vastaavalla koneella.

Thomas C. Pounds

Hondurasin Musta

Black Honduras eli Hondurasin Musta.

Moni tuntee paljon julkisuudessa olleen, maailman arvokkaimman postimerkin, Brittiläisen Guianan Magentan tarinan, mutta harvemmin on kuultu maailman kalleimman lentopostimerkin, Hondurasin Mustan, mielenkiintoisista vaiheista.

Teksti Olli Saarinen

Maailmalla *"The Black Honduras"* -nimellä kulkeva postimerkki juontaa juurensa 1920-luvun Väli-Amerikkaan. Hondurasin pääkaupunki *Tegucigalpa* sijaitsee sisämaassa vuorten keskellä, missä kulkuyhteyksien ja infrastruktuurin rakentaminen oli hyvin haastavaa ja kallista. Ulkomaalaiset banaaninkasvattajat olivat rakentaneet maahan joitain rautatielinjoja omiin tarpeisiinsa, mutta pääkaupunkiin asti nuo yhteydet eivät yltäneet. Näillä yrityksillä ei ollut mielenkiintoa laajentaa rautatieverkostoa Tegucigalpaan asti, koska siellä ei kasvatettu banaaneja, eikä investoinnit näin olisivat hyödyttäneet heitä. Pääkaupunki jäi eristyksiin ja postin kulku sieltä rannikolle kesti noin viikon ja tapahtui härkä- ja muulikaravaaneilla.

Hondurasin postihallinto otti yhteyttä amerikkalaiseen **Thomas C. Poundsiin** loppuvuodesta 1922 neuvotellakseen lentopostireitin avaamisesta pääkaupunki Tegucigalpan ja pohjoisrannikon *Puerto Cortesin* välillä. Asiassa päästiin yhteisymmärrykseen ja lentopostiliikenne alkoi 28.4.1925. Lentäjäksi palkattiin **Sumner B. Morgan** ja lentokoneena toimi kaksitasoinen *Aeromarine 39-L*.

Lentotoimintaa harjoitti Thomas C.

Lentopostireitti kulki pääkaupungista Tegucigalpasta yli vuoriston pohjoisrannikon Puerto Cortésiin.

Poundsin *Compania Aerea Hondurena*, joka sittemmin tunnettiin numellä *Central American Airlines (CAA)*. Se sai sopimuksen myötä oikeuden julkaista omia postimerkkejään lentojaan varten. Postilähetyksillä tuli olla Hondurasin postihallinnon oma postimerkki normaalia postimaksua varten ja CAA:n julkaisema lentopostimerkki lentolisänä. Yritys tuotti itse nämä lentopostimerkit käyttämällä pohjana Hondurasin postimerkkejä ja varustamalla ne omilla lisäpainamilla. Se myös hoiti niiden myynnin ja sai niistä kertyvän tuoton.

Ensilennon kuori osoitettuna Sumner Morganin isälle New Yorkiin.

Filatelistien kiinnostus herää

Pounds ja Morgan olivat tietoisia filatelistipiirien kiinnostuksesta heidän toimintaansa kohtaan ja heidän lisäpainamamerkkejä päätyikin nopeaan tahtiin alan kauppiaiden ja keräilijöiden käsiin. Samalla valmistettiin myös kuoria, jotka olivat suosioleimattuja, mutta eivät aidosti lentäneitä. Kuuluisa väärentäjä **Raoul Ch. de Thuin** valmisti myös väärenteitä tyydyttääkseen keräilijöiden tarpeen, sillä aito ja lentänyt materiaali ei siihen riittänyt.

Lisäpainamia oli monenlaisia ja monilla ei arvoilla. Postimerkkiluetteloihin merkit päätyivät heti vuonna 1925. Esimerkiksi *Theodore Champion* listasi vuodelta 1925 viisi eri arvoa (painosmäärät 100 - 500 kpl) ja niiden variaatiot, mutta Hondurasin Musta ei tällöin ollut noiden merkkien joukossa.

Maaliskuussa 1927 amerikkalainen postimerkkikauppias **John Luff** sai ison erän näitä lentopostimerkkejä **Julio Ustarizilta**, joka oli Puerto Cortesin lentokentän omistaja. Tässä erässä oli yksi 10 sentin sininen merkki varustettuna 25 sentin mustalla lisäpainamalla. Luff tutki merkin tarkoin ja totesi sen aidoksi, mutta uskoi sen olevan jonkinlainen koevedos. Ustarizin suuntaan hän esitti asian niin, että kyseessä oli väärennös. Luff ei koskaan palauttanut eikä myöskään maksanut merkkiä. Ensimmäinen Hondurasin Musta tunnetaankin nimellä *"Ustariz single"*.

Myös toinen ja kolmas tunnettu kappale tästä merkistä kulkivat Luffin käsien kautta. **Raul Duran Membreno**, Hondurasin postin johtohenkilö ja sikäläinen postimerkkikauppias, lähetti alkuvuodesta 1927 Luffille tutkittavaksi 16 kappaleen erän näitä lentopostimerkkejä. Tuossa erässä oli kaksi Hondurasin Mustaa ja nämä merkit tunnetaan Membrenon parina.

Luff tutki merkit, totesi ne aidoiksi ja olisi halunnut ostaa nämä kaksi harvinaisinta merkkiä. Membreno kuitenkin kieltäytyi myymästä ja Luff palautti nämä merkit vastahakoisesti. Pari vuotta myöhemmin Membreno kirjoiti Luffille, että hänen kokoelmansa oli kohdannut onnettomuuden ja nämä kaksi Hondurasin Mustaa olivat kadonneet. Merkkejä ei ole sen koommin nähty ja ainut tunnettu kuva niistä on peräisin Luffin kokoelmasta, johon hän oli ne referenssin vuoksi kuvannut.

Membrenon pari.

Historia tuntee vielä neljännenkin Hondurasin Mustan. Sellainen tuli päivänvaloon kesällä 1930, kun amerikkalainen postimerkkikauppias **H. A. Robinette** osti pienen Honduras-kokoelman. Tämä *"Robinette single"* oli kokoelman rakentajan mukaan ostettu tavallisesta postitoimistosta Hondurasista.

Merkki otetaan luetteloihin

Luff työskenteli toimittajana Scottin postimerkkiluettelon parissa ja jätti tarkoituksella Hondurasin Mustan pois myös tulevista luetteloista. Taka-ajatuksena oli saada ostaa Robinetten merkki halvalla koevedoksena tai luonnoksena. Robinette ei kuitenkaan mennyt tähän halpaan, vaan myi merkin eteenpäin. Merkki kulki kädestä käteen ja päätyi lopulta **Philip G. Colen** lentopostikokoelmaan, joka oli esillä New Yorkissa pidetyssä *TIPEX-näyttelyssä* vuonna 1936. Hondurasin Mustaa tunnettiin silloin vain kaksi kappaletta ja olisi voinut kuvitella, että merkki oli kokoelman vetonaula, mutta ei. Merkki esiintyi kyllä kokoelmassa, mutta mitään sen isompaa huomiota se ei saanut. Kokoelman helmi oli punaisella lisäpainamalla varustettu viiden centavon merkki, joita tunnettiin seitsemän kappaletta.

Hondurasin Musta sai huomiota vasta 1930-luvun lopulla, jolloin sitä alettiin arvostaa ja se päätyi lopulta postimerkkiluetteloihin. Robinetten merkki kulki kokoelmasta toiseen. Vuonna 1961 se saavutti ennätyshinnan 24 500 dollaria ja oli tällöin kallein USAssa myyty postimerkki. Vain yksi merkki oli saavuttanut huutokaupoissa korkeamman hinnan – *Brittiläisen Guianan Magenta*. Merkkiä mainostettiin myöhemmin ainoana tunnettuna kappaleena, mikä osaltaan lisäsi sen haluttavuutta.

Mutta tilanne tuli muuttumaan. Luff oli varastanut 1930-luvulla Ustarizilta aiemmin mainitun ensimmäisen tunnetun kappaleen. Se oli Luffin kuoltua vuonna 1938 päätynyt markkinoille, mutta sen

Hondurasin Musta

vaiheet olivat hämärän peitossa. Se oli tunnetusti ollut **Charles C. Liebin** huippukokoelmassa, mutta kun tuo kokoelma myytiin vuonna 1957, niin merkkiä ei siellä enää ollut. Tarinan mukaan merkki oli myyty erikseen jo aiemmin, mutta tätä ei pystytty vahvistamaan. Merkki katosi julkisuudesta pitkäksi ajaksi, mutta palasi sinne tuntemattomaksi jääneen kokoelman tultua markkinoille vuonna 1985.

Merkki oli sittemmin monien huutokauppojen ja näyttelyiden vetonaulana. Sen viimeinen tunnettu omistaja oli ranskalainen postimerkkikauppias **Marc Rousso**, joka osti merkin *Cherrystonen* huutokaupasta vuonna 2002. Pian tuon jälkeen hänet yhdistettiin laajaan postimerkkien väärennösvyyhtiin. Rousso kertoi myöhemmin hukanneensa merkin jättämällä sen taksiin tai ravintolaan epähuomiossa. Liekö väärennösoikeudenkäynti tehnyt hänet hajamieliseksi, mutta Ustarizin kappaletta ei ole sen koommin tavattu.

Nykytietojen mukaan Hondurasin Mustaa valmistettiin vain nuo neljä tunnettua kappaletta, joista Robinetten kappale on ainoa nykyisin tunnettu. Lisäpainaman painoarkki oli 12 kappaletta, joten ehkä nuo neljä kappaletta olivat jonkinlainen koevedos. Tunnetut neljä merkkiä eivät ole koskaan olleet yhtenäinen ryhmä, sillä ne ovat sijainneet eri puolilla alkuperäista arkkia. Viimeisin markkinanoteeraus tälle uniikille merkille on vuodelta 2012, jolloin se saavutti 120 000 dollarin hinnan. ■

Kokelas Olli Luostarisen, 4871 Kpk 1 (=6/JR8) tädilleen Olga "Olli" Naukkariselle Makslahteen lähettämä taidokkaasti tehty tuohinen kenttäpostilähetys. Leimattu Kenttäposti? 29.7.1942 sekä violetti suorakaiteen muotoinen KENTTÄPOSTIA -leima.

Kenttäpostissa kulkenut tuohikuori vuodelta 1942

Paavo Naukkarinen Parikkalan Kirjavalasta lähetti toimitukselle nähtäväksi taidokkaan tuohikuoren asemasodan ajalta. Kirjeen lähettäjä, kokelas Olli Luostarinen, palveli Jalkaväkirykmentti 8:ssa, jonka peiteluku oli 4871. Rykmentti muodostettiin Joensuun seudulla välirauhanaikaisesta 8. prikaatista liikekannallepanossa 17. kesäkuuta 1941. Rykmentti kuului 11. divisioonaan, kunnes siitä tuli 7. divisioonan osa 16. kesäkuuta 1944 muun 11. divisioonan siirtyessä Karjalankannakselle.

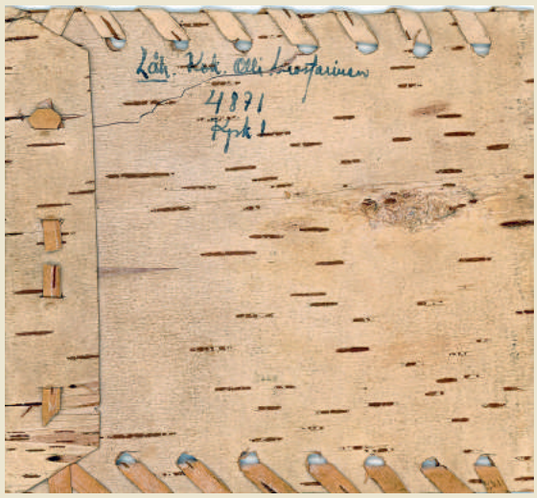

Rykmenttiä kutsuttiin sen komentopaikan mukaan peitenimellä Ukko-rykmentti. Jalkaväkirykmentti 8 on tunnettu siitä, että **Väinö Linna** käytti rykmentin vaiheita romaanissaan *Tuntematon sotilas*. Romaanissa kuvatun yksikön esikuva on rykmentin I pataljoonan konekiväärikomppania. ■

Lähde: Wikipedia

Suomen merkkien väärenteitä, tekeleitä ja leimautuksia. Osa 2

1, 5 ja 10 mk malli-89 samalla leikkeellä.

Mallin-75 10 ja 20 p, hammaste 13 $^{1}/_{4}$

Mallin-75 20 pennin päikköpari leikkeellä, hammaste 12 $^{1}/_{2}$.

Tökeröitä yritelmiä

SP-lehden numerossa 4/2016 aloitimme Hannu Elon kokoelman pohjalta juttusarjamme Francois Fournierin tehtailemilla väärenteillä malleista 1889, 1891 ja 1901. Tässä osassa käymme läpi mallien 1875-89 väärenteitä sekä myös Fazerin karkkipapereista hammastamalla tehtyjä yritelmiä.

Teksti ja kohteet Hannu Elo

Edellisessä osassa (SP 4-2016) esiteltiin mestariväärentäjä **Francois Fournierin** taidokkaita *"jäljennöksiä"*, kuten hän itse niitä mielellään kutsui. Fournierin taiten tehdyt jäljennökset eivät suuresti poikkea aidoista, mutta on väärentäjien joukossa ollut myös vähemmän taitavia, joiden tuotokset ovat useimmiten tökeröitä ja siten helposti tunnistettavia. Oman mielenkiintoisen ryhmänsä muodostavat karamellivalmistaja *K. Fazerin* käärepapereista hammastamalla tehdyt yritykset, joita niitäkin näkee ajottain ulkolaisissa huutokaupoissa aitojen joukossa. ■

Mallin-89 10 markan nelilö. Kaikille näille on yhteistä leimaus Jakobstad-Pietarsaari, useimmiten 3.VIII.85 ja hammaste 12 $^{1}/_{2}$.

Makeistehtailija K. Fazerin karkkien käärepapereista on niistäkin yritetty tehdä aitojen merkkien näköisiä hammastamalla.

Sarjan seuraavissa osissa perehdymme kaksirenkais-, Finland- ja venäläisleimojen väärenteisiin, jotka ovatkin jo vaikeampia tapauksia, koska ne on tehty aidoilla leimasimilla käännetyin päiväyksin, kuten tämä Padasjoen leima vuodelta 1892.

Koonnut: Seppo Laaksonen

Postihistoriaa

Tämänkertainen katsauksemme on kulttuurikirjoltaan palstamme olemassaoloajan monipuolisimpia. Kartoitamme ajallisesti ja alueellisesti vaihtelevien kohteiden avulla Italian yhdistymisprosessia, musiikkia, kalastusta, koivuntuohen hyväksikäyttöä ja Bulgarian osuutta toisessa maailmansodassa. Aloitamme aurinkoisesta Italiasta ja päätämme kreikkalaiseen draamaan.

Itävalta-Unkariin Napoleonin sodista alkaen kuulunut Lombardia-Venetsia liitettiin Italiaan vasta 1866, mutta kahdella Bolognasta Udineen lähetetyllä kirjeellä ennakoidaan tulevaa alueliitosta postitaksan muodossa. 4.9.1864 ja 22.10.1864 leimatut kirjeet on varustettu hieman eri yhdistelmin 25 centesimin Italian merkein. Taksa vastasi kuitenkin kotimaan 1. painoluokan kirjettä, mutta lähellä nykyisen Slovenian rajaa Venetsian maakunnassa sijaitseva Udinen teollisuuskaupunki oli ulkomailla. Siksi kuorilla on kaksi lisäleimaa: laatikkoleima *"Postimerkkejä / riittämättömästi"* ja yksirivinen musta *"Italian lunastus cent. (+ käsin) 12"*. Udinen päässä on summa muunnettu kirjoittamalla käsin *"8"* Lombardia-Venetsian soldeiksi. Kuorien takana on lisäksi rautatieleima Bologna-Torino, Milanon (tuolloin myös Lombardia-Venetsiassa) kauttakulkuleima, Udinen kaksirivinen tuloleima, sekä pyöreä numeroleima *"1"*. Tarkkaan katsoen Bolognan lähtöleimat ovat keskenään hieman erilaiset: kirjasinten korkeus ja tyyppi eivät ole identtiset. Lunastussumma on ilmeisesti peritty käteisellä, sillä Lombardia-Venetsiaa varten ei julkaistu lunastusmerkkejä, Itävallan ilmestyivät vasta 1894.

Toinen kohteemme vie meidät Merkuriuksen siivin musiikin maailmaan. Triestestä on 1884 lähetetty painotuote Böömiin, Mnichove Hradisteen. Vanhassa Itävallassa nämä varustettiin sanomalehtimerkein postitettaessa, mutta ne leimattiin vasta tulopaikkakunnalla. Mutta oliko tarkoitus lähettää vain nuotit, vai ovatko ne toimineet esimerkiksi lehden kääreenä? Veikkaan jälkimmäistä, sillä nuottikäärettä ei ole avattu eikä nuoteista siis ole voinut soittaa. Kappale ilmenee kuitenkin kääreen kääntöpuolelta: sen on prahalaisen Josef Pauknerin (1847-1906) pianolle nelikätisesti säveltämä *"Sedlecka"*. Aihetuomarit päättäköot, olisiko kohde musiikkikokoelmaan kelvollinen. Violetti sanomalehtimerkki on vuoden 1867 mallia (*Michel no. 42*) ja vailla nimellisarvoa. Siitä on useita painoksia ja tyyppejä.

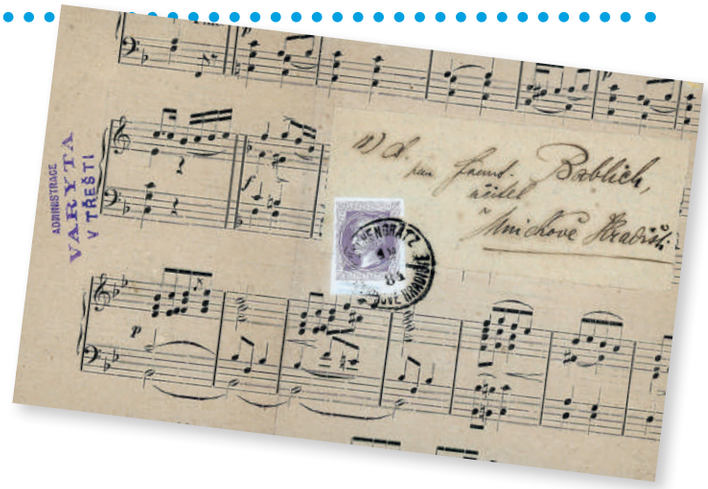

Kalastaminen on useissa maissa ja monina aikoina ollut luvanvaraista. Näin myös saksalaismiehityksen aikana Böömi-Määrin Protektoraatissa. Kuvamme kalastuslupa on myönnetty Moravska Ostravan saksalaisen kalastusseuran toimesta huhtikuussa 1943 ja ollut voimassa saman vuoden elokuun loppuun. 5 korunan ruskea leimamerkki tekee kohteesta filateelisen. Kalastusoikeus on rajattu tarkkaan rajattuun alueeseen Olsa-joella ja ajallisesti ensin lauantaihin, sunnuntaihin ja maanantaihin, mutta konekirjoitettuihin päiviin on käsin lisätty myös perjantai. Lisäksi tekstissä muistutetaan, että määräysten mukaisia kalojen vähimmäismittoja on noudatettava tarkasti!

Tuohesta” on varttuneillakin filatelisteilla joskus ollut pulaa, kun huutokaupoissa on ollut houkuttelevia kohteita. Mutta kun sodan olosuhteissa kenttäpostikorteista on ollut puutetta, on tuohesta joskus ollut apua. Ensimmäisen maailmansodan päiviltä tavataan koivun tuohelle kirjoitettuja kortteja satunnaisesti, toisen suursodan päiviltä selvästi vähemmän. Aloitamme Itävalta-Unkarin keisarillisesta armeijasta ja vuodesta 1918. Hyvälaatuinen tuohikortti on leimattu itävaltaisella kenttäpostileimalla 18.8.1918 ja osoitettu Prahan esikaupunkiin Smichoviin. Violetti joukko-osastoleima kertoo lähettäjän palvelleen 1. Reservin jalkaväkirykmentissä, jonka kenttäpostinumero on ollut 160. Se on Tranmerin luettelon mukaan tuolloin taistellut Romaniassa. – Myös yksi II maailmansodan vastaava – joskin sävyltään hieman tummempi – tuohikortti on äskettäin jäänyt haaviin. 17.9.1944 leimatun kortin lähettäjän kenttäpostinumero Unkarin armeijassa on ollut 734. Vasemmalla on sensuurin ovaali tarkastusleima ja sensorin punainen puumerkki. Kortin lähetysaikana Unkarin armeija oli jo nopeasti vetäytynyt puolustamaan kotimaataan, puna-armeijan kesän 1944 hyökkäys oli Romaniasta ja Ukrainasta käsin saapunut veljesmaamme itä- ja pohjoisrajoille. Kaoottisessa sotatilanteessa kenttäpostikortteja ei ehkä ollut saatavilla ja lähettäjä on turvautunut lähimpään koivuun viestiäkseen Budapestin eteläiseen esikaupunkiin Kelenvölgyyn.

Bulgaria saavutti itsenäisyytensä Turkista Venäjän voimakkaan sotilaallisen tuen avulla ja ansiosta 1878. Tämän kiitollisuudenvelan vuoksi Bulgaria ei osallistunut 1941 alkaneeseen sotaan Neuvostoliittoa vastaan, vaikka olikin muodollisesti Saksan liittolaismaa. Sitä ennen bulgarialaiset joukot olivat kuitenkin Saksan ja Italian rinnalla keväällä 1941 mukana sotatoimissa Jugoslaviaa ja Kreikkaa vastaan ja saksalaiset käyttivät Bulgariaa tukialueenaan hyökätessään Kreikkaan. Hitler palkitsi liittolaisensa antamalla Bulgarian miehittää osia Pohjois-Kreikasta ja Makedoniasta. Kreikassa Bulgariasta tuli tilapäisesti Välimeren rantavaltio. Muun muassa Kreikan Itä-Traakian Draman kaupunki liitettiin Bulgariaan. Kuvamme siistileimainen kortti on lähetetty Dramasta 13.6.1941 ja saapunut Bulgarian pääkaupunkiin Sofiaan 16.6.1941. Itse kortti on vielä kreikkalainen, mutta Bulgarian merkit ovat jo käytössä ja leima on samoin bulgarialaisin (ja latinalaisin) kirjaimin. Koska kortti on maksettu, täytyy sen olla siviilipostia. En tiedä toimiko Bulgarian armeijan kenttäposti tässä lyhyessä sodassa. ■

AJANKOHTAINEN KATSAUS

Koonnut: Seppo Laaksonen

HIEMAN "POST FESTUM" palaamme vielä viime toukokuun New Yorkin maailmannäyttelyyn parin tosikovan huutokauppatuloksen merkeissä. Isäntämaata kunnioittaen on kaksi esiteltävää kohdetta valittu USA:n filatelian vaikeimmasta päästä. Ensimmäinen niistä liittyy maan sisällissotaan ja Etelävaltioihin. Sodan sekavissa oloissa ei liitovaltion postimerkkejä enää ollut saatavilla ja monissa kaupungeissa paikalliset postimestarit korvasivat merkkipulan paikallisjulkaisuilla. Yksi vaikeimmista on *Louisianan* pääkaupungin *Baton Rougen* 10 centin sininen paikallisjulkaisu vuodelta 1861. Tätä tunnetaan vain kolme kappaletta. Saksalaisen *Christoph Gärtnerin* näyttelyhuutokaupassa oli myynnissä yksi näistä. Lähtöhintana oli 5 000 euroa, mistä hinta ankaran kilpatarjonnan tuloksena kohosi 80 000 euroon. Merkillä on hauska yksityiskohta: sen alalaitaan on paikallinen postimestari *J. McCormick* antanut painaa oman nimensä.

TOINEN JENKKIKOHTEEMME on sekin alansa legendoja. USA:n vanhat kuvioleimat ovat tunnetusti usein sekä mielikuvitusrikkaita että hauskoja, useat niistä ovat aihekokoelmien todellisia helmiä. Monen nimekkään omistajan kokoelmissa ollut kuori *Waterburysta, Connecticutista*, vuodelta 1868 oli *New Yorkissa* myynnissä *Global Philatelic Network*-yhteenliittymän huutokaupassa. Hienolaatuisen kuoren kuvioleima esittää palomiestä, ja on aihepiirinsä arvostetuin klassikko. Lähtöhinnaksi oli asetettu USD 15 000, mutta uusi omistaja joutui prankkarikuorestaan pulittamaan peräti 85 000 dollaria.

PALATKAAMME KUITENKIN VANHALLE MANTEREELLE ja Suomeen liittyviin kohteisiin. Italian antauduttua kesällä 1943 oli sen aiemmin hallinnoima *Albania* hieman yli vuoden *Saksan* miehittämä. Lähes kaikki pienen ja eri aikoina hieman eristyneen Albanian postilähetykset ovat haluttuja ja vaikeasti löydettäviä. Todella upea sellainen saksalaismiehittäjien päällepainamalla ehiöllä ja merkein myytiin äskettäin *Sveitsissä Cornphila*-yhiön huutokaupassa. *Korcesta* 28.3.1944 *Ouluun* lähetetty siistilaatuinen kortti Saksan ja Suomen sensuurein myytiin hintaan € 1 300 + provisio. Todennäköisesti kortti on filatelistien kirjeenvaihtoa, mutta vaikeilta sotavuosilta ei montaakaan vastaavaa taatusti ole tallella.

ASEM eli *Asia-Europe Meeting* on joka toinen vuosi toistuva *Aasian* ja *Euroopan* päämiesten välinen huippukokous. Mukana on 27 Euroopan, 17 Aasian ja 2 *Oseanian* maata. Järjestö täytti juuri 20 vuotta ja tämän vuoden kokous järjestettiin *Mongolian* pääkaupungissa *Ulan Batorissa*. Sen kunniaksi isäntämaa julkaisi kahden merkin juhlablokin. Sen oikeassa laidassa on myös Suomen lippu muistoksi siitä, että vuoden 2004 ASEM-huippukokous järjestettiin Helsingissä.

TÄYSIN ILMAN POLTTOAINETTA toteutuneen maailmanympärilennon kunniaksi julkaisi *Sveitsi* varsinaisen merkkiohjelman ulkopuolella 1 frangin nimellisarvoisen erikoismerkin. 9.3.2015 lähtivät sveitsiläiset *André Borschberg* ja *Bertrand Piccard "Solar Impulse 2"*-lentokoneellaan *Abu Dhabista* maailmanympäryslennolle. Kertaakaan tankkaamatta ja noin 35 000 kilometriä lennettyään laskeutuivat pilotit 26.7.2016 turvallisesti samaan emiraattiin. Alppimaan sankaripilotit halusivat lennollaan antaa todisteen siitä, että energiaa voidaan säästää ja uusiutuvia energiamuotoja hyödyntää monin keinoin. Merkki julkaistiin sellaisella vauhdilla, että sillä ei ole virallista ensipäivän leimaa ja painosmääräksi on ilmoitettu "tarpeen mukaan".

TOISEEN SUKUPUOLEEN tutustuminen ja parisuhteen solmiminen tapahtuu – kuten tiedämme – nykyisin myös tietokoneen välityksellä. Tämän tosi-

Ylärivissä uudet merkit. Alarivissä alkuperäiset.

seikan vakuudeksi on *San Marino* viime kesäkuussa julkaissut kolmimerkkisen postimerkkisarjan otsakkeella *"Amore Technologico"*. Sarjan 1,60 euron merkillä videodeittailevan pariskunnan daamin kasvojen herkkä punoitus vienoon hymyyn yhdistyneenä todistaa ilmiselvästi hänen olevan rakastunut.

SE, JOLLA EI OLE VARAA USA:n varhaisiin klassikkoihin, voi nyt tyytyä ihailemaan upeita merkkejä ja niiden hienoa kaiverrustyötä uusilla ikimerkeillä. Vanhat merkit vuosilta 1851 – 1866 ovat kokeneet uudelleensyntymisen ihmeen moderneina ikimerkkeinä. Kuudesta 1.6.2016 ilmestyneestä merkistä kolme esittää *George Washingtonia*, kaksi *Benjamin Franklinia* ja yksi *Abraham Lincolnia*. Merkit painoi *Banknote Corporation of America*. Firman edustajan mukaan merkit oli suunniteltava uudelleen, koska alkuperäiset painolevyt eivät tietenkään enää olleet käytettävissä. Lisäksi nimellisarvot oli muutettava muotoon *"Forever"* (= ikimerkki) ja taidetyö muutenkin muokattava nykyisiin offset-painomenetelmiin soveliaaksi. Mutta kaiken tämän lähtökohtana pidettiin halua päästä niin lähelle alkuperäisten merkkien laatua ja ulkonäköä kuin mahdollista. Ja tässä onnistuttiinkin hyvin.

JA LOPUKSI ITÄVALTALAISITTAIN vielä *"Kiitos!"*. 22.9.2016 julkaistiin alppimaassa uutuus, joka tarjoaa käyttäjälleen valinnan vapautta sanoman sisällön suhteen. Tosin vain edellyttäen, että on aihetta kiittää jostain. Isolla painetun sanan *"Danke"* alla on viisi vaihtoehtoa, mistä kiittää. Viidennen voi jopa keksiä itse. Merkki on nimellisarvoton ja maan nimikin *"Österreich"* on häviävän pienellä oikeassa alakulmassa. Mutta turhan tosikot arvostelijat ovat jo ehtineet puuttua merkin postituskelpoisuuteen. Itävallan postin omien sääntöjen mukaan *"… postimerkkiä, joka on vahingoittunut, muunneltu tai jo kertaalleen käytetty, ei voida hyväksyä postilähetyksellä käytettäväksi"*. Lakimiehet saanevat selvittää, onko merkille ruksaaminen tai kirjoittaminen *"vahingoittamista tai muuntelua"*? ■

LUKIJOILTA

YKSV-UNEF-pakettilipukkeista

Antti Niemen juttu SP-lehdessä 4/16 antoi kimmokkeen hieman penkoa otsikkoasiaa. Mielenkiintoisen itse koetun asiatiedon lisäksi hän kysyy, löytyykö lukijoilta pakettien päällyspapereita lipukkeineen. Toisaalla lehdessä (s. 9) näemme tällaisen toimialueelta Suomeen lähetetyn paketin käärepaperin lipukkeineen. Itseltäni löytyi Suomesta toimialueelle postitukseen käytetyistä pakettilipukkeista kolme esimerkkiä.

Kuten tiedämme, on tämän päivän filateliassa vain kolme tärkeää tekijää: laatu, laatu ja laatu! Ja sitä ei löytynyt. Toinen lipukkeista on varmuuden vuoksi kiinnitetty paketille myös kahdella teipinpätkällä. Toisella taas on peräti kolme taittumaa. Ja kummallakin leikkeellä määräysten mukainen violetti *"Mitätöity / Makulerad"* -laatikkoleima (jota muistaakseni käytettiin *Helsingin Jaakonkadun tullipostitoimistossa*) on sekin surkeaa katseltavaa.

Mutta parempaakin löytyi: samainen lipuke *Helsingistä 11.9.1978 Kairoon Suezin kanavalla* aselepotarkkailijana toimineelle suomalaiskapteenille kulkeneella kuorella ja Suomen pataljoonan merkin päälle lyödyllä tuloleimalla 5.12.1978. YK- materiaalista yleensä paljon tietävien asiantuntijatahojen mukaan tällainen kohde on vähintään maailmanluokan harvinaisuus, ellei peräti uniikki! *Mauritiuksen 1847 "Post Office"*-merkkejäkin kirjeillä tunnetaan useita kappaleita! - Se, että lähtö- ja tuloleiman välinen aika on lähes kolme kuukautta johtuu arabimaailman aikakäsityksen erilaisuudesta. *"Kun Allah loi aikaa, sitä luotiin – tällekin kuorelle – paljon"*. On myös esitetty väite, että vain hivenen määräysten vastainen kuori olisi filateelisesti motivoitunut, mutta se jää toteen näyttämättömänä toistaiseksi omaan arvoonsa. Pikemminkin se saattaa osoittaa esittäjänsä pahantahtoisuutta tai katetta. ■

Seppo Laaksonen

Kirjallisuutta

Leimageometrian käsikirja

Lothar Goedicke ja Volkmar Werdermann: Die Bezeichnung der Poststempelformen. Eine Einführung in die stempelkundliche Terminologie nach Hans-Joachim Anderson. Kustantaja: Poststempelgilde e.V., Soest, Saksa, 2106. 160 sivua, runsas musta-valkokuvitus. ISBN 978-3-9816173-6-8. Hinta: alkuperämaassa € 15,00 + Postikulut Suomeen € 4,00. Tilattavissa mm. julkaisijan nettisivulta: www.poststempelgilde.de

Sanonta *"ilman leimatuntemusta ei ole filateliaa"* on jo pitkään tunnustettu tosiseikka – onhan leimaston historia postimerkkien vastaavaa vanhempi. Esiteltävä maailman postileimastotypologian periaatteessa laidasta laitaan kattava kätevänkokoinen teos ei varsinaisesti ole uutuus. Alaotsakkeessa mainittu **Hans-Joachim Anderson** julkaisi sen ensimmäisen version jo 1970. Tuolloin se kattoi lähinnä saksalaisten keräilyalueiden leimat. Vuonna 1996 Anderson julkaisi toisen alueellisesti ja asiasisällöltä laajennetun ja parannetun version. Hänen voimiensa huvettua ovat uudet tekijät **Goedicke** ja **Werdermann** nyt julkaisseet kolmannen, jälleen parannetun version. Anderson on edelleen myötävaikuttanut taustavoimana. Selvitettyään lyhyesti postileimojen historiallisen taustan ja käyttömuodot tekijät siirtyvät leimojen teknisiin tietoihin (kuten leiman vä-

riin, leimasimen valmistusmateriaaliin ja käyttötapaan). Sen jälkeen siirrytään geometrian käsitteistöä hyödyntäen leimojen eri muotoihin, teksteihin ja kuvioihin. Kun myös muodoltaan vapaita erikoisleimoja on mukana ja teos kattaa periaatteessa kaikki maailman maat, on tyypeittäin numeroituja leimoja ja niiden kuvia yhteensä 813 erilaista. Myös muutama suomalainen kuvio- ja laivaleima on mukana. Erikseen tyypitetään ja numeroidaan kahden alueen leimasto: *Thurn und Taxisin* leimoja on 75 eri tyyppiä ja *Ruotsin* vastaavasti 88 erilaista. Kummassakin tapauksessa on mukana myös oheis- ja seliteleimoja, Ruotsin osalta myös erikoisleimoja. – Teos avaa uudenlaisen näkökulman postihistoriaan ja on kiinnostava lisä filateeliseen kirjallisuuteen ainakin graafisesti ja geometrisesti suuntautuneelle keräilijälle. ■

Seppo Laaksonen, AIJP

Kaikenmaailman postilaatikoista XLIII

Teksti ja kuvat Kaarlo Hirvikoski

Kanada

Kanada sijaitsee Pohjois-Amerikan pohjoisosassa, kuten kaikki tiedämme. Asukkaita on reilut 35 000 000 ja viralliset kielet englanti ja ranska, pääkaupunki Ottawa, rahayksikkö Kanadan dollari. Maa itsenäistyi Britanniasta 1931 ja on nyt Kansainyhteisöön kuuluva liittovaltio, The Big Boss Elisabeth II. Kanadan posti on perustettu brittiläisten juttujen pohjalle 1867. Kanadasta ja sen postista enemmälti kiinnostuneiden kannattaa lukea Wikipediasta nimellä *"Kanada"* suomeksi ja *"Canada Post"* vaikkapa englanniksi; on paljon tarinaa.

Postilaatikoiden saralla liikutaan edelleen punaisella linjalla. Tässä Canada Post Corporationin *"nouvelle identité visuelle"*-mallin laatikko kuvattuna 23.04.1996 Torontossa/Ontario. ■

AB PHILEA

PHILEAN LAATUHUUTOKAUPAT

AB PHILEA

Me olemme panostaneet kansainvälisiin yhteystietoihin ja tehokkaaseen internet- palveluun – näin voit saada kohteesi myytyä, olipa kyseessä suomalainen, ruotsalainen tai kansainvälinen kohde.

Tervetuloa jättämään kohteitasi myyntiin syksyn huutokauppoihimme.

Ota yhteys edustajaamme Jussi Paanaseen sopiaksesi, kuinka parhaiten voimme menetellä, olipa sitten kyse rahojen, mitalien, kunniamerkkien ja/tai postimerkkien huutokaupasta!

Kuvan Mannerheim- ritariristi myydään joulukuun 3. 2016 huutokaupassamme Helsingissä.

Pääkonttori
Svartensgatan 6
SE-116 20 Stockholm
Ruotsi
Puh +46 8 640 09 78

SVERIGES FRIMÄRKS HANDLARE FÖRBUND

www.philea.se
auction@philea.se
juho.paananen@elisanet.fi

SVERIGES FRIMÄRKS HANDLARE FÖRBUND

Edustaja Suomessa
Jussi Paananen
Opastinsilta 8E
00520 Helsinki
Puh 040-5706195

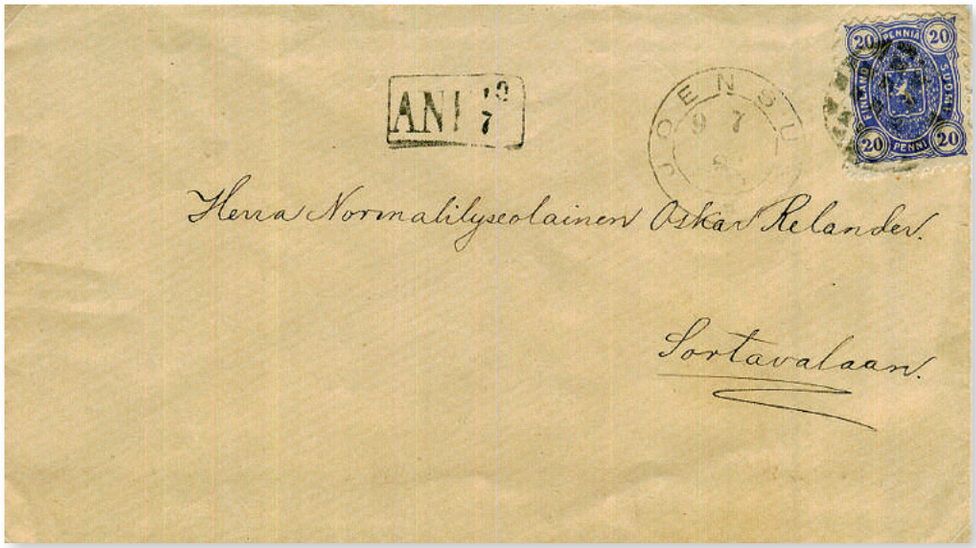

Tunnetut kohteet:

1875	
5p	2 kpl
5p Pari	1 kpl
20p	13 kpl
20p kirjeellä	1 kpl
25p	3 kpl
32p	(1-2 kpl) en ole vielä löytänyt

Kuvioleima nro 223 (Joensuu)

Teksti Reinhard Weber

Kuvioleima nro 223 koostuu 21 erikokoisesta suorakaiteen muotoisesta kentästä, jotka muodostavat viisi riviä. Kentät ovat ympyrän sisällä. Reunoilla on vain kolme kenttää, keskellä kolme viiden riviä. Ylärivissä on vasemmalla tyhjä kolo.

Leimasinväri on musta. Leima on pyöreänmuotoinen ja yleensä helposti määriteltävä. Leimaa tavataan mallin 1875 (senaatin paino) merkeillä, niistä eniten 20 pennin sinisellä.

Itselläni on tiedot 20 kohteesta, joista yksi kirjeellä. 32 pennin merkistä ei itselläni ole havaintoa. A. Laitinen on sen luokitellut erittäin harvinaiseksi.

A. Laitinen antaa leimalle luokituksen R1 (51-100 kohdetta tunnetaan).

Artikkelin kuvat ovat abophilin, Keräilyuutisten, Käpylän-Merkin ja Merkki-Albertin huutokaupoista sekä Willy Schüttin, J. Stonen, Knud Wolfin ja omista kokoelmistani.

Uskon, että leimasta 223 löytyy vielä aiemmin tuntemattomia kohteita. Toivon lehtemme lukijoitten lähettävän tutkimusteni tueksi tietoja kohteistaan ja havainnoistaan, mieluiten skannaamalla kohteet väreissä. Kiitos etukäteen. ■

Reinhard Weber
Avokatu 1 C 1
04400 Järvenpää
puh. 0400 126 850
reinhard.weber@kolumbus.fi

Uusissa kauniissa sienimerkeissä esiintyvät Suomen metsäsienistä himoitut *keltavahvero, isohapero, mustatorvisieni, kuusenleppärousku* ja *tuoksuvalmuska* eli *matsutake*. Posti on suunnitellut viiden 1. luokan postimerkin vihon tiiviissä yhteistyössä sienitietoutta edistävän Sieni-ihmiset ry:n kanssa.

Sieni-ihmiset haluavat edistää suomalaista ruokasienikulttuuria. Luonnonvaraisista ruokasienistämme vain pari prosenttia päätyy ruokapöytiin.

Postimerkkien suunnittelijat ovat graafikkolegenda **Erik Bruun**, fotorealistista tyyliä käyttävä graafikko **Minni Havas**, kalakuvituksistaan tunnettu **Sakke Yrjölä**, luontoaiheisiin erikoistunut muotoilija **Teemu Järvi** sekä maalari **Tiina Suikkanen**. Julkaisun ensipäivänkuoren ja -leiman suunnitteli Erik Bruun. Postimerkkivihko ilmestyi syyskuun.9. ■

Suomen Postimerkkilehden online-huutokauppa 32 osoitteessa: www.postimerkkilehti.fi

Kirjallisten ja puhelintarjousten on oltava perillä to 27.10.2016 klo 12.00
Huutokauppa päättyy verkossa to. 27.10.2016 klo 21.00

Huutokaupan kohteiden kuvat ja selostukset vain netissä!
Tässä muutamia huutokaupan tasokkaista kohteista.

25 p Malli-95 timantti- sekä sekahammaste

Useita Rytin ja Mannerheimin vesileimoja W2, sekä lyhyttä että pitkää väliä.

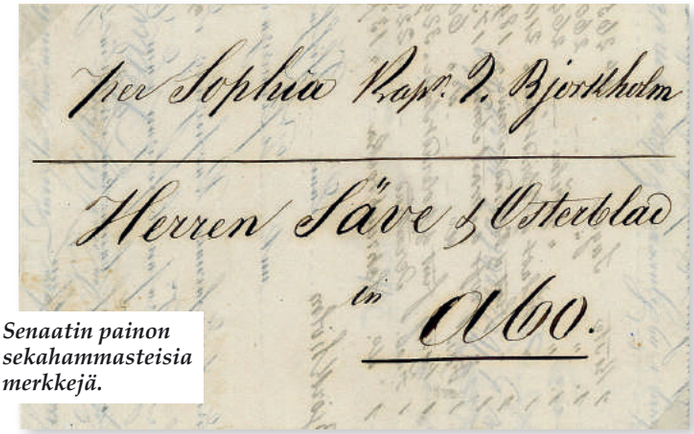

Senaatin painon sekahammasteisia merkkejä.

Kapteenin kirje "Sophia" laivalla Amsterdamista 28.7.1856. Turkuun, jonne tulo 26.8.

Martta Wendelinin postikortteja.

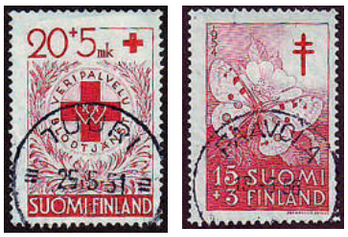

Punaisen Ristin ja Tubin loistoleimaisia merkkejä.

Suomen Filatelistiseura ry
c/o Tapani Somersalo
Lauttasaarentie 39 A 18,
00200 Helsinki
puh. 050 564 3933
tapani.somersalo@kolumbus.fi

Mikäli haluat huutokauppaluettelon kirjallisena, ota yhteys Tapani Somersaloon – Postitamme sen ilmaiseksi!

Kohteiden näytöt Suomen Filatelistiseurassa, Lönnrotinkatu 32 B, Helsinki 10.10.2016, 17.10.2016 sekä 24.10.2016 klo 16.30–17.30

RIVI-ILMOITUKSIA

Tälle palstalle tulevat ilmoitukset ovat seuran jäsenille ilmaisia. Ilmoitukset osoitteella: seppo.evinsalo@gmail.com

VAIHTOA halutaan. Etsin Suomen juhlamerkkejä pyöröleimaisina edelleenvaihtotarkoituksiin, suurempiakin määriä, pääosin uudempia. Vaihdossa Suomea, myös Sveitsiä, BRD:tä, Michelin mukaan. Myös osto/myynti. *Jarmo Mäkinen. Lentäjäntie 7 B / 03100 Nummela. jarmomk@gmail.com.*

OSTAN loistoleimaista Suomea. Pyydä sähköpostitse puuteluetteloni. *Ilmari Valkama: immu.valkama@gmail.com*

MYYN pois ylimääräiset Suomen, Saksan ja Venäjän postilähetykseni. Paljon m/30 ulkomaanpostia. OSTAN tilalle ulkomaanpostia Suomesta, Saksasta ja Venäjältä. Lisäksi eri maiden sensuurikohteet kiinnostavat. *Martin Holmstén, Riihitie 12 A 19, 00330 Helsinki, puh. 040 – 5953595, e-mail: martin.holmsten@gmail.com*

OSTAN ESPOON esi- ja postihistoriaa: ruttokirje, meander-kirje, sulkakirje yms ajanjaksolta 1638 – 1885. Samoin etsin kaksirenkaisia- ja venäläisleimoja ajalta 1885 – 1918, sekä postipysäkkileimoja: Mattby, Martinmäki/Mårtensbacka, Dispur/Dispuri ja Soukka/Sökö ja seuraavia numeroleimoja: 803, 1087, 1801, 2060 ja 2344. Paikkakunta Matinkylä kiinnostaa myös. Tarjoukset: *Janne Nikkanen*, Lönkalla SF:n tapahtumissa, *puh. 041-5276430 tai e-mail: nikkaneja@luukku.com*

ENGLANTILAINEN KAUPPIAS, joka käy usein Helsingissä, haluaa ostaa parempia postilähetyksiä eri maista ennen vuotta 1945. Erityisesti Skandinaviaan ja Baltiaan tulleet klassiset kuoret, esifilatelia, laajemmat kokoelmat ja hyvät postikortit kiinnostavat. *Daniel Mirecki, The Cover Story Ltd 7 A Redcliffe Place, London SW10 9DB, Englanti, puh. +44 207 795 0133 / daniel_mirecki@talk21.com*

HOIDAN LAKIASIANNE yli 30 vuoden kokemuksella. Kauppakirjat, kiinteistökaupat, valitukset, veroasiat, testamentit ja muut perintöasiat, ositukset yms. *Lakimies Martin Holmsten, PL 21, 00331 Helsinki, puh 040 - 5953595, e-mail: martin.holmsten@gmail.com*

RUOTSIN SUURIMMAN huutokauppayhtiön AB Philean loppuvuoden tulevia huutokauppoja:

8.-9. lokakuuta Philean osasto Järvenpään näyttelyssä. Kansainvälinen huutokauppa 338 Tukholmassa 12. lokakuuta. Suuri rahahuutokauppa 12. marraskuuta Tukholmassa. Postimerkkien laatuhuutokauppa 26. marraskuuta Tukholmassa. Philean huutokauppa Helsingissä 3. joulukuuta. Huom. Jättö huutokauppoihimme 6-8 vk ennen ko.päivämääriä.

Tarkemmat tiedot nettisivultamme *www.philea.se*. Jos haluatte jättää huutokauppoihimme kohteita, pyydämme ottamaan yhteyttä: *Jussi Paananen, AB Philean edustaja Suomessa, puh 040 570 6195 tai juho.paananen@elisanet.fi*

OSTAN Postin kiertokirjeitä sidottuina tai nidottuina vuosilta 1945-1965. *Tuomas Juvonen, e-mail: jutufil@gmail.com puh iltaisin klo 17-21: 050-5682214.* Tavattavissa myös usein Lönkalla maanantaisin.

OSTAN Viipuri 3 ja Viipuri 6 – 9 leimat postilähetyksillä. Viipuri 8 / Havi myös leikkeenä. Myös muut mielenkiintoiset Viipuri-kohteet kiinnostavat. *Anssi Mikkola, Kauniaistentie 11 B 17, 02700 Kauniainen, puh 050-5931623, e-mail: anssi.mikkola@kolumbus.fi*

KERÄILIJÄT JA KAUPPIAAT! Olen viime 40 vuoden aikana ostanut yli 200 suurta jäännöserää ja tuhansia kokoelmia. Vanhemmat ja paremmat suuretkin erät kiinnostavat jatkuvasti. Halutessasi maksan välittömästi käteisellä. *Stephen Osborne (PTS), Carpe Diem, Nutbourne Rd, Nutbourne, West Sussex, RH20 2HA, Englanti. Puh +44 1798- 817579, fax +44 1798-817252, e-mail: osborneandosborne@live.co.uk*

OSTAN M-1885 20 pennisellä kesäkuun ja lokakuun 1890 leimaukset. Samoin M-1895 20 pennisellä helmikuun ja maaliskuun 1901 leimaukset.
Tapani Somersalo, e-mail: tapani.somersalo@kolumbus.fi, puh 050 564 3933

OSTETAAN/VAIHDETAAN Jean Sibeliukseen liittyvää filateelista ja muutakin pienimuotoista keräilymateriaalia (postikortit, valokuvat, mitalit, rahat, nimikirjoitukset jne). *Klaus Juvas, Kalakouluntie 55, 21610 Kirjala, puh 040 516 0316, e-mail: klaus.juvas@gmail.com*

OSTAN JA OTAN VASTAAN tietoja kohteista Suomeen Venäjältä ja kaikista muistakin maista syksyllä 1914. Erityisesti syyskuu ja lokakuu kiinnostavat. Reijo Tanner 040-753 4370. Kuvat osoitteeseen: *reitan@saunalahti.fi*

OSTAN JANAKKALA kokoelmaani esi- ja postihistoriaa, Turengin vanhan pahvisen junalipun, Leppäkosken tiilitehtaiden postikortin tai firmakuoria (Rauhaniemi, Sipilä) ja muuta erikoista, jota en ole vielä ehtinyt kaivata. *seppo.salonen2016@gmail.com - puh 040 5252 217*

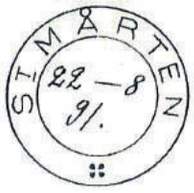

OSTAN St. Mårten/Marttila -leimaisia merkkejä, ryhmiä ja lähetyksiä. Gunnar Gluckert, Kivikartiontie 5 D 104, 20720 Turku. Puh. 050 308 3450.

HALUTAAN OSTAA Helsingin Katajanokan ja Seurasaaren vanhoja kortteja. *Timo Huttunen, puh 050 566 5454, tae.huttunen@gmail.com tai maanantaisin Lönkalla.*

KIINTEISTÖJEN, asunto-osakk., yms. kohteiden arvionti, myynti ja osto. Yli 30 v. kokemus. *Reino Seppänen, LKV Etu-Töölö, Hki, p. 0400 421 000. reinot.seppanen@gmail.com*. Ostan vanhoja Suomen postimerkkejä yms. kohteita.

OSTAN LÄÄKINTÄAIHEISIA postimerkkejä ja FDC-kuoria kaikkialta maailmasta. Pyydän valokopiota hintapyyntöineen sähköpostiini tai osoitteella: Veikko Riisiö, Mustikkakatu 26, 50170 Mikkeli. veikko.riisio@gmail.com. puh. 0400 675 485.

OSTAN SUOMESSA KÄYTETTYJÄ VENÄLÄISIÄ MERKKEJÄ. Parempia lähetyksiä ja kaunisleimaisia merkkejä, ryhmiä ym. Lähetä tarjouksesi sähköpostiini: seppo.evinsalo@gmail.com

MYYN Suomen postimerkit ** tai ro edullisesti! Ota yhteyttä Leif Eskelin Nordenskiöldinkatu 4 a 11. 00250 HKI sähköposti: leif.eskelin@outlook.com tai puh 0400 958 7988

ETSIN VAIHTOYSTÄVÄÄ Suomesta Suomen ja Norjan pyöröleimatuille merkeille puutelistan (Michel) mukaan. Tarjoan vaihdossa Saksaa ja lähes koko Länsi-Eurooppaa. Rolf Schäde. Lüttestiese 10. 48455 Bad Bentheim. Deutschland.

OY HELLMAN-HUUTOKAUPAT / SFP Oy Helsingin ja Uudenmaan edustajana arvioin kokoelmia ja otan vastaan kohteita 6 kertaa vuodessa järjestettäviin huutokauppoihimme. Ota rohkeasti yhteyttä ja mietitään yhdessä, miten saat parhaan tuoton keräilykohteistasi. Jukka Mäkipää, puh: 040-772 5579, e-mail: jukka.makipaa@filateliapalvelu.com

FILATEELIN KALENTERI

Tiedot tulevista tapahtumista mieluiten 2-3 kuukautta etukäteen lehden toimitukselle osoitteella: seppo.evinsalo@gmail.com

KANSAINVÄLISET NÄYTTELYT

PHILATAIPEI 2016, Taipei, Taiwan 21.-26.10.2016. Komissaari Ari Muhonen.

FINLANDIA 2017 (FEPA) 24.5.–28.5.2017. Tampere-talo, Tampere. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlatapahtumiin liittyvä kansainvälinen postimerkkinäyttely.

POHJOISMAISET NÄYTTELYT

NORDIA 2017 Vejle, Tanska. 27.-28.10. 2017.

MUUT NÄYTTELYT JA TAPAHTUMAT

POSTILJONEN järjestää kansainvälisen huutokaupan Ruotsin Malmössä 30.9.-1.10.2016. Lisätiedot: www.postiljonen.se

ANTIIKKI-, TAIDE- JA KERÄILYMESSUT 1.-2.10.2016 Kaapelitehtaan Puristamo ja Valssaamo, Tallberginkatu 1. Helsinki Lisätiedot: www.laatumessut.com puh. 050 5257 464.

JF 55 V. 2016 POSTIMERKKINÄYTTELY (laajennettu kerhonäyttely) 8.-9.10.2016, avoinna la klo 10-17, su 10-16, os. Verkkotie 12, Järvenpää. Vapaa pääsy, kahvio, tervetuloa. Kehystilaa ja myyntipaikkoja rajoitetusti, lisätietoja antaa näytelytoimikunta, mm. Jorma Lindeblad 050-566 6080 ja Martti Vuorivirta 0500-479 478

TURUN POSTIMERKKIKERHON KERÄILYTAPAHTUMA Kupittaan Paviljongissa 9.10.2016. klo 9-15. Paikkavaraukset ja tiedustelut: Keijo Kaskinen puh. 0400 833 387 tai keijo.kaskinen@suomi24.fi

KANSAINVÄLINEN HELLMAN -HUUTOKAUPPA 14.-15.10.2016. Hotelli Crown Plaza, Helsinki. Luettelo: www.filateliapalvelu.com

SALON FILATELISTIKERHON KERÄILYTAPAHTUMA la. 15.10. 2016. klo 9-14 Hermannin koulussa Torikatu 5, Salo. Kahvio. Lisätiedot: Hans Koskinen puh. 050 516 3485

STAMP FORUM -postimerkkimessut 27.-30.10.2016. Helsingin Kirjamessujen yhteydessä.

MERKKIMARKKINAT Suomen Filatelistiseuran vaihtopäivät su 20.11.2016 klo 10.00 – 14.00 Lönnrotinkatu 32 B, katutaso. Tiedustelut ja pöytävaraukset: Pertti Hurmerinta, puh. 050 589 8010, email: postia.pepelle@gmail.com

AIHEFILATELISTIEN syksyn 2016 ohjelma: 25. lokakuuta: Seppo Martiskainen: Suomen urheilufilatelia. 29. marraskuuta: Klaus Juvas: Suomalaisia ulkolaisilla merkeillä. 20. joulukuuta: Anagrammikilpailu

Kokoukset Suomen Filatelistiseuran kerhohuoneessa, Lönnrotinkatu 32 B klo 17-19. Kaikki ovat tervetulleita mukaan!

FINLANDIA 2017:n kilpailuluokkiin yli 400 kokoelmaa

FINLANDIA 2017 -toimikunta on saanut valmiiksi valinnat näyttelyyn hyväksytyistä kokoelmista. Kilpailuluokkiin osallistuu 403 kokoelmaa ja 58 kirjallisuusluokan kohdetta. Kun mukaan lasketaan kutsutut kokoelmat, näyttelyn kehysmääräksi tulee 2 248 kehystä.

Näyttelystä tulee kautta aikojen toiseksi suurin Suomessa järjestetty postimerkkinäyttely. Samalla se on maailman suurin filateelinen näyttely vuonna 2017.

Kokoelmien valinnassa on huomioitu niiden aikaisemmin saavuttama näyttelymenestys. Tämän johdosta näyttelystä tulee erittäin korkeatasoinen: mukana ovat eturivin kokoelmat Suomesta ja Euroopan maista. Lisäksi näyttelyyn osallistuu kokoelmia Pohjois-Amerikasta, Australiasta, Aasiasta ja Afrikasta.

Näyttelyn kutsuttujen kokoelmien luokassa nähdään upea 55 kehyksen kattaus suomalaista filateliaa ja numismatiikkaa, joukossa suuria harvinaisuuksia. Nämä kokoelmat julkistetaan loppuvuodesta.

FEPA Grand Prix –luokkaan osallistuu kahdeksan kokoelmaa, jotka edustavat perinteistä filateliaa, postihistoriaa ja aihefilateliaa.

Perinteisen filatelian luokassa nähdään 83 kokoelmaa 457 kehyksessä. Kokoelmista 21 esittelee suomalaista filateliaa. Tähän kansalliseen ryhmään osallistuu Suomi-kokoelmia oman maamme lisäksi Tanskasta ja Belgiasta. Kolme klassisen Suomen näytteilleasettajaa aloittaa ovaaleilla. Sata vuotta täyttävää saarismallin julkaisua esittelee kuusi kokoelmaa.

Suurin näyttelyluokka on postihistoria, johon osallistuu 126 kokoelmaa. Luokan kokoelmista 15 esittelee Suomen postihistoriaa. Aihefilatelian luokkaan osallistuu 51 kokoelmaa. Nämä kilpailevat alaryhmissä luonto, kulttuuri ja teknologia. Viisi aihekokoelmaa edustaa Suomea. Avoimen filatelian luokka jää puolestaan varsin pieneksi. Siihen osallistuu 12 kokoelmaa, joista niin ikään viisi Suomesta.

Postikorttiluokka saa oman näyttelysalinsa. Siitä muodostuu huima lähtölaukaus postikorttien mukaantulolle maanosanäyttelyihin. Näytteilleasettajat tulevat 17 eri maasta kolmelta eri mantereelta.

FINLANDIA 2017:n organisaatiota on täydennetty kutsumalla **Seppo Laaksonen** näyttelyn apulaispääkomissaariksi. Hänen tehtäviinsä kuuluvat EU-alueen ulkopuolelta saapuvien kokoelmien tullausjärjestelyt sekä kokoelmien vastaanoton ja luovutuksen organisointi.

★ ★ ★

Tervetuloa

JULKISEEN HUUTOKAUPPAAMME

HELSINKIIN 14.–15. LOKAKUUTA

HOTEL CROWN PLAZA, MANNERHEIMINTIE 50

Zeppelin 1830

SUOMEN, VENÄJÄN, SKANDINAVIAN SEKÄ MONIEN MUIDEN MAIDEN MIELENKIINTOISIA KOHTEITA JA KOKOELMIA ERI PUOLILTA MAAILMAA!

Oy Hellman – Huutokaupat

Suomen Filateliapalvelu Oy
PL 5 • FI-20251 Turku, Finland • Tel. +358 2 254 7200
www.filateliapalvelu.com

MEMBER OF SFP GROUP